

**Podział Ryzyk
i Raportowanie Zobowiązań**
- Praktyczny Przewodnik

Wydanie Drugie, Listopad 2014 roku

Warunki korzystania z niniejszej publikacji

Europejskie Centrum Wiedzy PPP (EPEC) to wspólna inicjatywa Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI), Komisji Europejskiej, państw członkowskich Unii Europejskiej i krajów kandydujących oraz kilku innych państw. Więcej informacji na temat inicjatywy EPEC i jej uczestników można znaleźć pod adresem www.eib.org/epec

Niniejsza publikacja została opracowana w celu wzbogacenia i pobudzenia dyskusji na temat partnerstw publiczno-prywatnych, a także w celu propagowania dobrych praktyk w tej dziedzinie.

Oryginalna publikacja została wydana przez EPEC w języku angielskim. Niniejszy materiał stanowi tłumaczenie oryginału. Tłumaczenie zostało wykonane na zlecenie Ministerstwa Gospodarki (MG). EPEC nie zweryfikował tłumaczenia z języka angielskiego, w związku z tym zleceniodawca tłumaczenia ponosi odpowiedzialność za jego treść.

Obserwacje, analizy, interpretacje i wnioski zawarte w niniejszej publikacji niekoniecznie odzwierciedlają opinie bądź założenia strategiczne EBI, Komisji Europejskiej lub któregokolwiek z pozostałych członków EPEC. Dlatego żaden z członków EPEC (łącznie z EBI i Komisją Europejską) nie bierze na siebie odpowiedzialności za dokładność informacji zawartych w tej publikacji ani za jakiegokolwiek konsekwencje wynikające z korzystania z niej. Wszelkie ryzyko związane z wykorzystaniem powyższych informacji ponoszą użytkownicy.

EPEC upoważnia odbiorców niniejszej publikacji do jego użytkowania, pobierania, wyświetlania, powielania i drukowania na następujących warunkach: (i) w przypadku korzystania z treści niniejszego dokumentu odbiorcy powinni wskazać źródło cytowanych materiałów oraz (ii) niniejszy dokument ani jego treść nie mogą w żadnych okolicznościach zostać wykorzystane w celach komercyjnych.

Spis treści

Wprowadzenie	4
1 Wstęp	6
1.1 Reguły statystyczne	6
1.2 Rozróżnienie PPP od koncesji (według Eurostatu)	9
2 Praktyczny Przewodnik.....	11
2.1 Treść Listy Sprawdzającej	11
2.2 Korzystanie z listy sprawdzającej.....	11
2.3 Istotne zastrzeżenia	12
2.4 Lista Sprawdzająca.....	13

Wprowadzenie

Podział ryzyk i sposób ujmowania zobowiązań z punktu widzenia bilansu są ważnymi aspektami każdej struktury partnerstwa publiczno-prywatnego; z tego względu, instytucje zamawiające muszą znać zagadnienia leżące u podstaw podejmowanych w tym zakresie decyzji oraz ich konsekwencje. Aby przybliżyć kontekst, w jakim należy rozpatrywać powyższe zagadnienia, EPEC opublikował w 2010 roku raport zatytułowany *Raportowanie Partnerstwa Publiczno - Prywatnego z punktu widzenia Eurostatu*¹. W raporcie tym wyjaśniono znaczenie i cele sposobów ujmowania PPP z punktu widzenia zasad rachunkowości i statystyki, a także przedstawiono zasady stosowane przez Eurostat przy określaniu wpływu PPP na dług i deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych (tzw. „podejście Eurostatu”). Ponadto przeanalizowano zasady Eurostatu dotyczące mechanizmów wspierania PPP przez państwo.

Na podstawie powyższej analizy wstępnej EPEC opracował w 2011 roku pierwsze wydanie niniejszego dokumentu, który zawiera praktyczne wskazówki dotyczące sposobu traktowania PPP i koncesji² z punktu widzenia statystyki w Europejskim Systemie Rachunków (ESA95) zgodnie z zasadami Eurostatu.

W następstwie wprowadzenia nowego Europejskiego Systemu Rachunków (ESA10, obowiązującego od września 2014 roku), niniejsze drugie wydanie stanowi aktualizację treści praktycznego przewodnika mającą na celu uwzględnienie zasadniczych zmian w treści zasad Eurostatu dotyczących zarówno PPP, jak i koncesji. Stanowi ono odzwierciedlenie zasad Eurostatu zawartych w treści *Podręcznika deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych („MGDD”) - Wdrożenie zasad ESA10 (wydanie z 2014 roku)*, opublikowanego 29 sierpnia 2014 roku. Wyjaśnienia dotyczące zmian pomiędzy podręcznikiem MGDD opartym na zasadach ESA95 a podręcznikiem MGDD opartym na nowszych zasadach ESA10 oraz komentarze dotyczące treści niniejszego praktycznego przewodnika uzyskaliśmy dzięki uprzejmości personelu Eurostatu. Jesteśmy niezmiernie wdzięczni za ich wkład w naszą pracę.

Celem niniejszego przewodnika jest przedstawienie praktycznych wskazówek dotyczących wpływu podziału ryzyk między podmiot publiczny a partnera w ramach PPP bądź koncesji (zwanego dalej „partnerem”) w ramach danego projektu na deficyt i dług sektora instytucji rządowych i samorządowych. Zawiera on listę sprawdzającą poszczególnych zagadnień („Listę Sprawdzającą”) mającą za zadanie pomóc instytucjom zamawiającym ustalić, jak należy traktować dany projekt realizowany w ramach PPP bądź koncesji z punktu widzenia statystyki.

Ponieważ jednak struktury projektów PPP bywają bardzo zróżnicowane, sposób ujęcia każdego z nich w bilansie należy rozpatrywać indywidualnie. Przede wszystkim trzeba podkreślić, że cząstkowa analiza dotycząca konkretnej cechy umowy PPP bądź umowy koncesyjnej nie pozwala jednoznacznie wskazać, jak dany projekt powinien zostać zaklasyfikowany z punktu widzenia statystyki. Podstawą do ustalenia, czy dany projekt powinien zostać ujęty w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych czy poza nim, jest rozpatrzenie struktury danego przedsięwzięcia realizowanego w modelu PPP lub w ramach koncesji jako całości. Praktycznym narzędziem do przeprowadzania tego rodzaju pełnej analizy projektu jest Lista Sprawdzająca.

¹ Zob. www.eib.org/epec/resources/epec-eurostat-statistical-treatment-of-ppps.pdf

² Przedstawione wskazówki, co do traktowania projektów z punktu widzenia statystyki dotyczą zarówno partnerstw publiczno-prywatnych, jak i koncesji. Różnice w sposobie ujmowania obu rodzajów umów wyjaśniono w podrozdziale 1.2.

Warto na tym etapie wyjaśnić, że Lista Sprawdzająca zawiera sugestie dotyczące klasyfikacji statystycznej, które mają charakter wyłącznie orientacyjny. Ostateczne decyzje w zakresie klasyfikacji statystycznej podejmują odpowiednie organy krajowe, a docelowo - Eurostat. W związku z tym, w przypadku wątpliwości w zakresie statystycznego ujmowania zobowiązań projektu PPP/koncesji można zasięgać opinii właściwego krajowego urzędu statystycznego. Jest to szczególnie istotne w przypadku projektów PPP/koncesji obejmujących struktury, w odniesieniu do których brak jest bezpośrednich zaleceń Eurostatu.

Niniejszy praktyczny przewodnik składa się z dwóch części. Sekcja pierwsza zawiera zwięzłe omówienie zasad Eurostatu, Sekcja 2 zaś zawiera Listę Sprawdzającą.

1 Wstęp

1.1 Reguły statystyczne

W przypadku długoterminowych umów PPP bądź koncesji mogą powstawać wątpliwości, co do tego, czy środki trwałe (oraz odpowiadające im zobowiązania) związane z projektem powinny być wykazywane w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych, czy też w bilansie partnera.³ Ujęcie ich w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych może mieć istotne konsekwencje dla statystyki tego sektora — zarówno w zakresie deficytu, jak i długu.⁴

W Unii Europejskiej od 1994 roku obowiązuje tzw. „procedura nadmiernego deficytu”, określona w Traktacie z Maastricht (art. 104)⁵. Komisja Europejska (Eurostat)⁶ podejmuje wysiłki mające na celu zagwarantowanie właściwego stosowania Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych⁷ (ESA), a tym samym uzyskanie wiarygodnych i porównywalnych danych statystycznych⁸ na temat długu i deficytu państw członkowskich. Od września 2014 roku, ramy referencyjne dla tego rodzaju danych wyznaczają reguły określone w ESA10⁹. Ich stosowanie jest na terenie Unii Europejskiej obowiązkowe.

System ESA10 służy do opracowywania danych statystycznych na temat gospodarki narodowej i ma za zadanie zapewnić odzwierciedlenie ekonomicznych realiów transakcji, a nie ich formy prawnej, co może wiązać się z koniecznością przeanalizowania złożonych operacji finansowych w celu ustalenia, kto ponosi ryzyko finansowe oraz kto uzyskuje korzyści — niezależnie od konstrukcji prawnej umów. ESA10 zawiera zasady dotyczące klasyfikacji statystycznej PPP i koncesji stanowiące odzwierciedlenie analiz wykonanych przez Eurostat w tym zakresie od 2004 roku,¹⁰ tak jak wyjaśniono to poniżej.

Zasady Eurostatu dotyczące partnerstwa publiczno-prywatnego oraz koncesji zostały po raz pierwszy opublikowane 11 lutego 2004 roku w dokumencie pt. *Nowa decyzja Eurostatu dotycząca deficytu i długu – Traktowanie partnerstwa publiczno – prywatnego*.¹¹ Decyzja ta określała sposób ujmowania – z punktu widzenia statystyki – tego typu długoterminowych umów współpracy między jednostkami z sektora instytucji rządowych i samorządowych a jednostkami spoza tego sektora, na mocy których

³ Rada ds. Międzynarodowych Standardów Rachunkowości dla Sektora Publicznego (IPSASB) zwróciła uwagę, że z powodu braku konkretnych zaleceń dla sektora publicznego dotyczących PPP dochodziło niekiedy do sytuacji, w których środki trwałe będące przedmiotem partnerstwa publiczno-prywatnego nie były wykazywane ani w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych, ani w bilansie partnera pozarządowego. W związku z tym Rada opublikowała w październiku 2011 roku standard rachunkowości dotyczący sposobu księgowego ujmowania PPP i koncesji przez sektor publiczny. Więcej informacji na ten temat można uzyskać pod adresem: www.ifac.org/sites/default/files/publications/files/B8%20IPSAS_32_0.pdf

⁴ Manual on Government Deficit and Debt – Implementation of ESA10, Rozdział VI.4.2.3.

⁵ Obecnie art. 126 TFUE.

⁶ Dokument opisujący regulacje prawne w systemie statystycznym Legal framework for European statistics – The Statistical Law jest dostępny pod adresem epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-31-09-254/EN/KS-31-09-254-EN.PDF

⁷ Rozporządzenie Rady (WE) 549/13 z 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych we Wspólnocie (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 174/1, 26.06.2013, str. 1).

⁸ Manual on Government Deficit and Debt – Implementation of ESA10, Wstęp.

⁹ Dokument ESA10 dostępny jest pod adresem: epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-02-13-269/EN/KS-02-13-269-EN.PDF

¹⁰ Zob. ESA10 ust. 20.276-20.2290, str. 453-456.

¹¹ Decyzja Eurostatu z dnia 11 lutego 2004 roku dostępna jest pod adresem: epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-11022004-AP/EN/2-11022004-AP-EN.HTML

instytucje rządowe i samorządowe są głównymi odbiorcami usług świadczonych przez partnera. W dokumencie tym określono sposób traktowania i ujmowania przedsięwzięć w modelu PPP z perspektywy deficytu oraz długu sektora instytucji rządowych i samorządowych. Wydanie powyższej decyzji doprowadziło do opracowania obszerniejszych zaleceń, które zostały opublikowane przez Eurostat w 2004 roku w postaci nowego rozdziału podręcznika MGDD¹², a następnie rozszerzone w 2010 roku w zmienionym dokumencie pt. *Podręcznik deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych – Implementacja ESA95*. W kolejnych latach podręcznik MGDD oparty na regułach ESA95 aktualizowany był co roku, aczkolwiek zakres zmian był stosunkowo niewielki; ostatnia wersja tego podręcznika powstała w styczniu 2013 roku.¹³

Aktualna wersja podręcznika MGDD (*Podręcznik deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych – Implementacja ESA10*)¹⁴ została zharmonizowana z nowo wprowadzonym systemem rachunkowości, w związku z czym całkowicie zastępuje ona poprzedni podręcznik, oparty na systemie ESA95. Tak jak poprzednio miało to miejsce w przypadku ESA95, nowy podręcznik MGDD stanowi niezbędny element uzupełniający dla systemu ESA10. Najbardziej istotne zmiany wprowadzone w nowym, opartym na zasadach ESA10 podręczniku MGDD odnoszące się do PPP i koncesji dotyczą wykorzystywania funduszy unijnych, gwarancji rządowych, czynników zewnętrznych oraz postanowień dotyczących rozwiązywania umów.

W przeciwieństwie do poprzednio stosowanego systemu rachunkowości, stosującego wyłącznie podejście odnoszące się do „ryzyk i korzyści”, ESA10 umożliwia także zastosowanie kryterium „kontroli” w celu dokonania oceny klasyfikacji statystycznej środków trwałych w ramach PPP.¹⁵ Według Eurostatu, w przypadku, gdy standardowe podejście odnoszące się do czynników ryzyka i korzyści nie pozwala na wyciągnięcie wiążących wniosków, należy zastosować kryterium kontroli, umożliwiające dokonanie oceny stopnia zaangażowania instytucji rządowych i samorządowych w celu zdefiniowania środków trwałych PPP oraz usług, jakie mają być świadczone w oparciu o te środki trwałe. Uznaje się w szczególności, że kryterium kontroli powinno mieć w szczególności zastosowanie do umów o wysokim stopniu skomplikowania.

Należy podkreślić, że system ESA10 wymaga, aby w rachunkach narodowych stosowany był „binarny” system sprawozdawczości. Oznacza to, że projekty realizowane w ramach PPP bądź koncesji mają być klasyfikowane albo, jako należące wyłącznie do sektora instytucji rządowych i samorządowych albo, jako stanowiące wyłączną własność partnera spoza tego sektora (co oznacza, że prawo własności ekonomicznej nie może być dzielone między strony). W efekcie, w przypadku, gdy dany projekt zostanie ujęty w bilansie dla instytucji rządowych i samorządowych, konieczne jest ujęcie w nim całkowitej wartości środków trwałych (i związanych z nimi zobowiązań).

W przypadku wątpliwości, co do tego, czy reguły ESA10 i zasady opisane w podręczniku MGDD mają zastosowanie do danej umowy, krajowe urzędy statystyczne państw członkowskich Unii Europejskiej mogą zwracać się o opinię do Eurostatu. Wnioski takie mogą dotyczyć zarówno projektów, które zostały już wdrożone (*ex post*), jak i projektów znajdujących się na etapie przygotowania (*ex ante*). Należy

¹² Długoterminowe umowy pomiędzy jednostkami sektora rządowego i samorządowego a podmiotami z poza tego sektora (Partnerstwo Publiczno – Prywatne) [Long term contracts between government units and non-government partners (Public-private partnerships)], zob.: epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-BE-04-004/EN/KS-BE-04-004-EN.PDF

¹³ Wydanie podręcznika MGDD z 2013 roku (implementacja ESA95) dostępne jest pod adresem: epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-RA-13-001/EN/KS-RA-13-001-EN.PDF

¹⁴ Wydanie podręcznika MGDD z 2013 roku (implementacja ESA10) dostępne jest pod adresem: epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GQ-14-010/EN/KS-GQ-14-010-EN.PDF

¹⁵ Zob. ESA10, ust 20.285, str. 455.

jednak zaznaczyć, że Eurostat wydaje wyłącznie opinie na temat projektów, których struktura została już ustalona, nie udziela natomiast porad w odniesieniu do hipotetycznych struktur bądź różnych wariantów tego samego projektu.¹⁶ Opinie Eurostatu, wydawane w formie pism skierowanych do krajowych urzędów statystycznych są publikowane w serwisie internetowym Eurostatu.¹⁷

¹⁶ Wytyczne dotyczące opinii wydawanych przez Eurostat *ex post* i *ex ante* w odniesieniu do kwestii metodologicznych (aktualizacja: 2013) są dostępne pod adresem:
epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/government_finance_statistics/documents/Ex-ante_advice_final_2013-01-18.pdf

¹⁷ Dostępne pod adresem:
epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/government_finance_statistics/methodology/advice_member_states

1.2 Rozróżnienie PPP od koncesji (według Eurostatu)

W prawie unijnym nie występuje definicja PPP. Dyrektywa z 2014 roku w sprawie udzielania koncesji z kolei zawiera dość ogólną definicję koncesji, mającą zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do zamówień publicznych.¹⁸

Kwestia tego, gdzie wyznaczyć granicę pomiędzy partnerstwem publiczno-prywatnym a koncesją, ma ogromne znaczenie z uwagi na fakt, że do każdej z tych kategorii umów mają zastosowanie inne reguły statystyczne. Koncesja, tak samo jak PPP, może zostać ujęta w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych lub znaleźć się poza nim — różne są jednak kryteria ocen.¹⁹ W efekcie Eurostat zamieścił w podręczniku MGDD swoje własne definicje PPP i koncesji, które mają jednak zastosowanie wyłącznie do celów statystycznych.

Należy podkreślić, że zawarta w podręczniku MGDD definicja PPP i koncesji może zdecydowanie odbiegać od rozgraniczeń przyjętych w przepisach prawa krajowego poszczególnych państw członkowskich bądź powszechnie stosowanych przez uczestników rynku. Przyjęte przez Eurostat rozgraniczenie między PPP a koncesjami ma jedynie umożliwić podmiotom opracowującym rachunki narodowe odróżnienie poszczególnych form tych umów w celu zastosowania do nich właściwych zasad ujęcia statystycznego. W przypadkach, kiedy definicja w państwie członkowskim różni się od definicji Eurostatu, definicja Eurostatu ma znaczenie rozstrzygające i to ona jest uwzględniana do celów statystycznych.²⁰ Fakt, że partner prywatny został wyłoniony w określony sposób bądź na podstawie określonych przepisów prawa krajowego (np. na podstawie prawa zamówień publicznych czy też ustawy o udzielaniu koncesji), nie ma sam w sobie znaczenia przy określaniu, czy dla celów statystycznych dane zamówienie ma charakter PPP czy koncesji.

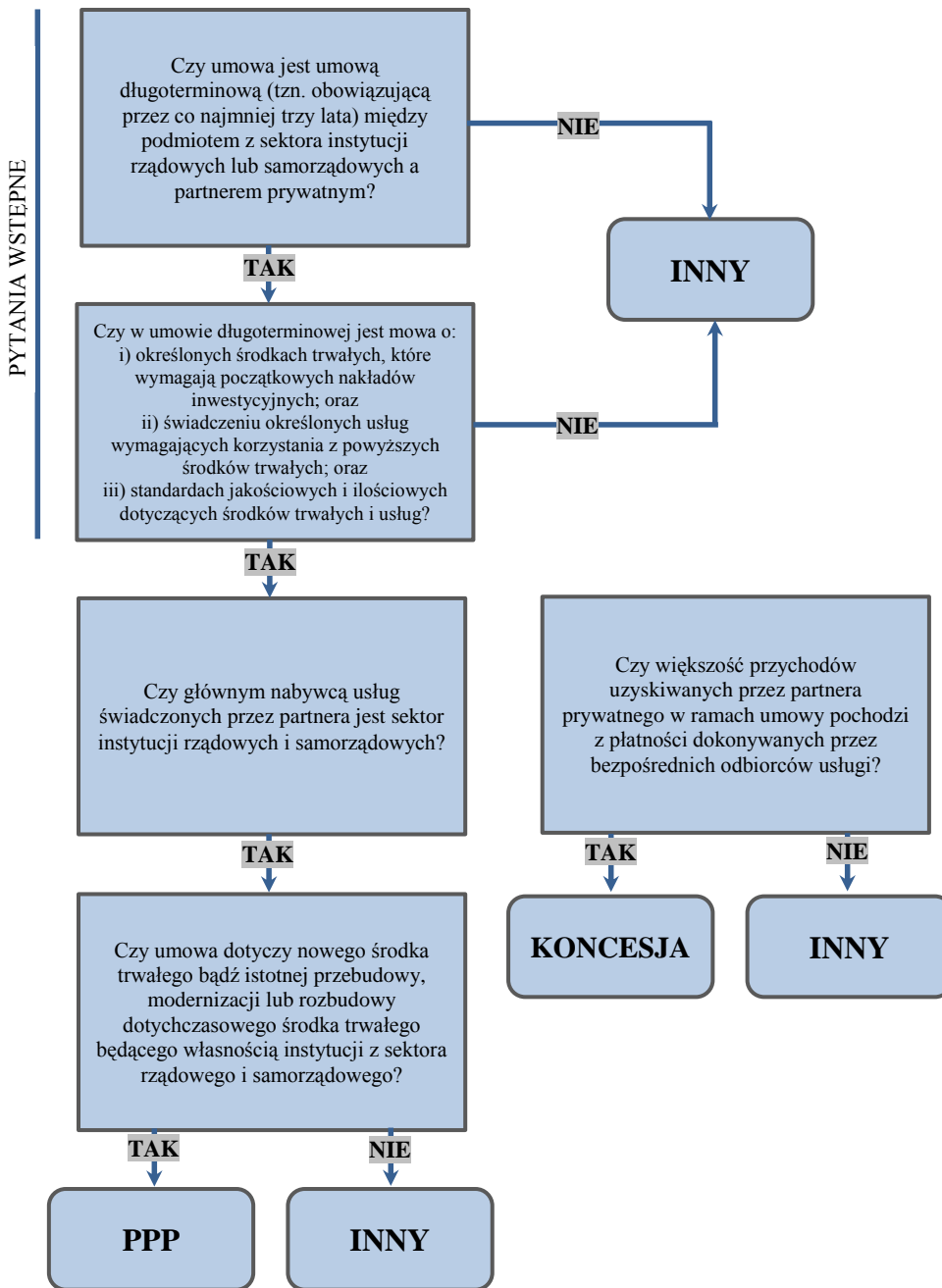
Na poniższym schemacie przedstawiono kilka pierwszych pytań z listy sprawdzającej, których celem jest ustalenie, czy dany kontrakt jest PPP czy koncesją z punktu widzenia statystyki. Jeśli zamówienie nie może zostać uznane w rozumieniu statystyki ani za PPP, ani za koncesję, poniższa Lista Sprawdzająca nie ma zastosowania. W takim przypadku jednostka zamawiająca może skontaktować się z krajowym urzędem statystycznym w celu omówienia zastosowania właściwych zasad systemu ESA10.

¹⁸ „Koncesje” oznaczają koncesje na roboty budowlane lub koncesje na usługi, jak określono w lit. a) i b) poniżej: (a): „koncesja na roboty budowlane” oznacza umowę o charakterze odpłatnym zawieraną na piśmie, za pomocą której co najmniej jedna instytucja zamawiająca lub podmiot zamawiający powierza wykonanie robót budowlanych co najmniej jednemu wykonawcy, w zamian za wynagrodzenie stanowiące albo wyłącznie prawo do eksploatacji obiektu budowlanego będącego przedmiotem umowy, albo takie prawo wraz z płatnością; (b) „koncesja na usługi” oznacza umowę o charakterze odpłatnym zawieraną na piśmie, za pomocą której co najmniej jedna instytucja zamawiająca lub podmiot zamawiający powierza świadczenie usług – innych niż wykonanie robót budowlanych, o których mowa w lit. a) – i zarządzanie tymi usługami co najmniej jednemu wykonawcy, w zamian za wynagrodzenie stanowiące albo wyłącznie prawo do wykonywania usług będących przedmiotem umowy, albo takie prawo wraz z płatnością. (Art. 5 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2010/23/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania koncesji, tekst dostępny pod adresem: eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0023&from=EN)

¹⁹ Sposób traktowania koncesji z punktu widzenia statystyki opisano w rozdziale VI.3.1.5, natomiast sposób ujmowania PPP omówiono w rozdziale VI.4.

²⁰ Podobny problem został poruszony w przez Komisję Europejską w Zielonej księdze nt. partnerstwa publiczno-prywatnego oraz prawa wspólnotowego w zakresie zamówień publicznych i koncesji, KOM (2004) 327, punkt 22: „interpretacja wynikająca z prawa krajowego lub podana przez strony nie ma wpływu na wykładnię umów koncesyjnych na potrzeby stosowania prawa wspólnotowego w przedmiocie zamówień publicznych i koncesji”.

Schemat wskazujący różnicę pomiędzy PPP a koncesją

2 Praktyczny Przewodnik

2.1 Treść Listy Sprawdzającej

Poniższa lista sprawdzająca zawiera 84 pytania, które podzielono na 11 rozdziałów. Jak pokazano w poniższej tabeli, wszystkie rozdziały znajdują zastosowanie do PPP, ale tylko niektóre z nich do koncesji.

Rozdział	Zakres stosowania	
	PPP	Koncesje
I. Pytania ogólne	√	√
II. PPP czy koncesja?	√	√
III. Zaklasyfikowanie partnera do właściwego sektora statystycznego	√	√
IV. Analiza ryzyk — wprowadzenie	√	
V. Ryzyko budowy	√	
VI. Ryzyko dostępności	√	
VII. Ryzyko popytu	√	
VIII. Pytania końcowe dotyczące analizy ryzyk	√	
IX. Gwarancje i podobne mechanizmy	√	√
X. Przedterminowe rozwiązanie umowy	√	√
XI. Wygaśnięcie umowy	√	√

2.2 Korzystanie z listy sprawdzającej

Pytania w liście sprawdzającej wymagają odpowiedzi „tak” lub „nie”. Do każdego pytania w kolumnie „Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (pisane kursywą)” znajduje się krótkie wyjaśnienie oraz odpowiedni wyciąg z podręcznika MGDD.

Większość pytań jest ze sobą wzajemnie powiązana, tzn. każdy rozdział listy rozpoczyna się pytaniami szczegółowymi, które prowadzą do pytań głównych zaznaczonych **pogrubieniem**.

Większość odpowiedzi na pytania zamieszczone w liście nie prowadzi do jednoznacznego stwierdzenia, co do sposobu raportowania projektu z punktu widzenia statystyki, ale zaznaczenie niebieskiej komórki oznacza automatycznie konieczność ujęcia projektu w bilansie podmiotu z sektora instytucji rządowych i samorządowych.

W związku z tym może pojawić się pokusa, aby udzielić w pierwszej kolejności odpowiedzi na pytania oznaczone kolorem niebieskim, a tym samym uniknąć zbędnej pracy. Zalecamy jednak przeanalizowanie wszystkich pytań i udzielenie na nie odpowiedzi, ponieważ pozwoli to uzyskać całościowy obraz wszystkich aspektów projektu istotnych z punktu widzenia analizy statystycznej. Ostatecznej odpowiedzi na

najważniejsze pytanie — czy projekt należy ująć w bilansie sektora instytucji rządowych lub samorządowych — można udzielić dopiero po dokładnym przeanalizowaniu całej struktury projektu.

Poniższa lista sprawdzająca pozwala zebrać wszystkie informacje niezbędne organom statystycznym (tj. krajowy urząd statystyczny i Eurostat) do dokonania oceny umowy, a tym samym ułatwia prowadzenie z powyższymi instytucjami dyskusji na ten temat.

2.3 Istotne zastrzeżenia

W ramach listy zebrano wszystkie kwestie poruszone w podręczniku MGDD, które są istotne z punktu widzenia analizy statystycznej PPP. Powinno to pomóc użytkownikom osiągnąć bardziej systematyczne podejście w zakresie przygotowania umów PPP.

Lista Sprawdzająca została przygotowana z myślą o instytucjach zamawiających. Powinna ona przynieść wiarygodne rezultaty, jeśli po odpowiedzi na zawarte w niej pytania, analiza wyników doprowadza do konkluzji, że projekt powinien zostać ujęty w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych. Nie daje ona jednak jednoznacznej odpowiedzi na pytanie, czy projekt można pominąć w bilansie jednostki z sektora rządowego i samorządowego.

Jeśli lista nie zapewnia jednoznacznych wskazówek, co do sposobu traktowania danego projektu z punktu widzenia statystyki, zaleca się zasięgnięcie opinii krajowego urzędu statystycznego, a docelowo — Eurostatu.

Analiza statystyczna PPP bądź koncesji zazwyczaj przeprowadzana jest w fazie przygotowawczej danego projektu (tj. przed udzieleniem zamówienia bądź podpisaniem umowy). Należy jednak pamiętać, że Eurostat prowadzi regularny monitoring projektów realizowanych w ramach PPP oraz koncesji już na etapie ich wdrażania.²¹ W efekcie, jeśli w istniejącej umowie wprowadzane są istotne zmiany, konieczne jest dokonanie nowej oceny statystycznej w pełnym zakresie. W przypadku poważnych zmian w treści umowy zaleca się zatem, aby użytkownik wypełnił Listę Sprawdzającą w odniesieniu do nowych regulacji umownych ujętych jako całość, nie zaś wyłącznie w odniesieniu do tych elementów projektu, które uległy zmianie.

Najczęściej spotykanymi zdarzeniami, których wystąpienie może skutkować koniecznością dokonania nowej oceny statystycznej, która z kolei może prowadzić do zmiany klasyfikacji projektu w trakcie obowiązywania umowy, są:

- zasadnicze działania mające na celu renegocjację umowy bądź utrzymanie jej w mocy;
- udzielenie dodatkowego wsparcia ze strony władz państwowych (np. spłata zadłużenia, gwarancje uzupełniające);
- uruchomienie gwarancji udzielonych przez instytucje rządowe lub samorządowe;
- zmiana statusu i charakteru działalności partnera;
- przedterminowe rozwiązanie umowy.

Lista pytań jest wyczerpująca w tym sensie, że obejmuje wszystkie problemy poruszone w podręczniku MGDD. Jeśli jednak dana umowa zawiera cechy i/lub postanowienia, które nie znalazły się na liście, nie można ich pominąć w analizie statystycznej. W takim przypadku można zwrócić się do krajowego urzędu statystycznego z wnioskiem o dokonanie stosownej oceny.

²¹ Zob. np. „Decyzja Eurostatu dot. deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych - Suplement dot. kwestionariusza dotyczącego warunkowych i potencjalnych zobowiązań względem EDP z dnia 22 lipca 2013 roku”, dostępna pod adresem: epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/government_finance_statistics/documents/ESTAT_decision-Suppl_on_conting_liab_EDP_Q.pdf

2.4 Lista Sprawdzająca

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwwołanie do podręcznika MGDD 10
I. Pytania ogólne						
Niniejszy rozdział zawiera pytania wstępne, które służą do określenia początkowych kryteriów na potrzeby dalszej analizy statystycznej PPP i koncesji. Lista Sprawdzająca nie ma zastosowania, jeśli odpowiedź na jedno lub obydwa pytania w tym rozdziale brzmi „nie”. (pytania oznaczone kolorem niebieskim również nie mają wówczas zastosowania). W takim przypadku można skontaktować się z krajowym urzędem statystycznym w celu określenia sposobu traktowania danej umowy z punktu widzenia bilansu.						
1	Czy umowa jest umową długoterminową (tzn. obowiązującą przez co najmniej trzy lata) między podmiotem z sektora instytucji rządowych lub samorządowych a partnerem prywatnym (spółką prywatną bądź publiczną, Spółką Celową - zob. sekcja III B)?				Niniejsza lista kontrolna została opracowana z myślą o umowach długoterminowych. Jeśli odpowiedź na pytanie 1 brzmi „nie”, to umowa nie jest ani PPP, ani koncesją z punktu widzenia Eurostatu.	VI.4.2.1
2	Czy w umowie długoterminowej jest mowa o: i) określonych środkach trwałych, które wymagają początkowych nakładów inwestycyjnych; ii) świadczeniu określonych usług wymagających korzystania z powyższych środków trwałych; oraz iii) standardach jakościowych i ilościowych dotyczących środków trwałych i usług?				<i>Wyspecjalizowane środki trwałe (np. infrastruktura) wymagają zasadniczo albo znaczących początkowych nakładów inwestycyjnych, albo poważnego remontu lub przebudowy (w wielu przypadkach właśnie dlatego instytucje sektora rządowego i samorządowego wybierają taką formę realizacji zamówienia). Jeśli odpowiedź na wszystkie trzy pytania brzmi „tak”, to projekt ten stanowi PPP zgodnie z definicją Eurostatu. To właśnie ten element świadczenia usług odróżnia umowy PPP od leasingu. Reguły statystyczne w odniesieniu do leasingu wskazane zostały w Rozdziale 15 ESA10 oraz w działach VI.1 i VI.3.1.4 podręcznika MGDD. Jeśli odpowiedź na przynajmniej jedno z pytań brzmi „nie”, to umowa nie jest ani PPP, ani koncesją z punktu widzenia Eurostatu</i>	VI.4.1 VI.4.2.2/15
II. PPP czy koncesja?						
Eurostat podał w podręczniku MGDD definicje partnerstwa publiczno-prywatnego i umów koncesyjnych, które mają zastosowanie wyłącznie na potrzeby analizy statystycznej. W tym kontekście precyzyjne rozgraniczenie między PPP a koncesjami jest bardzo istotne, ponieważ do każdej z tych form zamówień stosuje się inne zasady statystyczne. Oznacza to, że koncesja, tak samo jak PPP, może zostać ujęta w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych lub znaleźć się poza nim — różne są jedynie kryteria oceny. Fakt, że wykonawca zamówienia został wyłoniony w określony sposób (tj. w drodze zamówienia publicznego lub koncesji), nie ma sam w sobie znaczenia przy określaniu, czy dane zamówienie ma charakter PPP czy koncesji z punktu widzenia statystyki.						
3	Czy głównym nabywcą usług świadczonych przez partnera jest sektor instytucji rządowych i samorządowych, tzn. czy sektor ten uiszcza na rzecz partnera (w sposób regularny lub nieregularny) całość lub większą część (powyżej 50%) opłat otrzymywanych przez partnera w ramach umowy?				<i>Próg podziału między popytem ze strony sektora instytucji rządowych i samorządowych a popytem ze strony osób trzecich należy ustalić powyżej 50%. Powyższa zasada obowiązuje niezależnie od tego, czy popyt jest generowany przez sektor instytucji rządowych i samorządowych, czy też przez osoby trzecie (jak ma to miejsce w przypadku usług związanych z ochroną zdrowia i szkolnictwem, a także niektórych rodzajów infrastruktury transportowej). Konieczne jest również oszacowanie, czy płatności (bezpośrednie lub pośrednie) dokonywane przez państwo (w gotówce lub w naturze) stanowią większość przychodów partnera z tytułu umowy.</i>	VI.1.1 VI.3.2/22 VI.4.1/2 VI.4.2.2/17 VI.4.2.2/18

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwolanie do podręcznika MGDD 10
4	Czy większość przychodów uzyskiwanych przez partnera w ramach umowy pochodzi z płatności dokonywanych przez bezpośrednich odbiorców usługi?				Przykład: bezpośredni użytkownicy infrastruktury/urządzeń uiszczają opłaty za przejazd lub inne opłaty za użytkowanie, które są otrzymywane przez partnera.	VI.3.1.5/16 VI.1.1/4
5	Czy umowa dotyczy nowego środka trwałego bądź istotnej przebudowy, modernizacji lub rozbudowy dotychczasowego środka trwałego będącego własnością instytucji z sektora rządowego i samorządowego?				<i>W przypadku umów PPP mamy do czynienia z wytworzeniem nowych środków trwałych lub znaczącą przebudową, modernizacją bądź rozbudową istniejących środków trwałych stanowiących początkowo własność sektora instytucji rządowych i samorządowych i przez ten sektor obsługiwanych. Jeśli dana umowa dotyczy prac renowacyjnych itd., na przedmiotowe prace musi przypadać większa część wartości środka trwałego po ukończeniu prac. W przypadku niektórych środków trwałych nie da się ustalić ceny rynkowej, jako że tego rodzaju środki trwałe nie są przedmiotem transakcji bądź też mają charakter zbyt specyficzny, aby dokonać ich wyceny metodą porównawczą. W takim przypadku wartość określić należy w oparciu o „przeszacowane koszty nabycia pomniejszone o skumulowane odpisy aktualizacyjne”. Dodatkowo, wartość ta musi zostać określona z uwzględnieniem dokładnego stanu środków trwałych, na skutek czego może się zdarzyć, że ustalona wartość będzie niska w przypadku, gdy istniała będzie silna potrzeba przeprowadzenia prac renowacyjnych. Innym problemem jest fakt, że może zdarzyć się, iż wydatki związane z przebudową/renowacją spowodują zwiększenie wartości środków trwałych jako całości (a więc nawet tych części środków trwałych, których prace renowacyjne nie objęły), w efekcie czego ich wartość przekroczyć może kwotę dokonanych wydatków. Dokonanie pomiarów zakresu tego rodzaju oddziaływania może nastęrczać trudności. Warto jest stosować praktyczną zasadę polegającą na sprawdzaniu, czy przewidywany poziom wydatków inwestycyjnych przekracza co najmniej bieżącą wartość środków trwałych przed rozpoczęciem prac renowacyjnych.</i>	VI.4.2.2/16
6	Czy znaczna część przychodów partnera pochodzi z bezpośredniej sprzedaży usług na rzecz różnych jednostek na warunkach całkowicie komercyjnych?				<i>W tym kontekście, „przychody” partnera definiowane są szeroko. Obliczając wysokość przychodów pod uwagę należy wziąć także transfery z sektora instytucji rządowych i samorządowych. Należy pamiętać, że mogą obowiązywać konkretne wymagania ze strony państwa, których spełnienie może być wynagradzane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych np. w formie dotacji.</i>	VI.3.1.5/14
7	Czy w ramach umowy partner prywatny dokonuje jakichkolwiek płatności na rzecz sektora instytucji rządowych lub samorządowych?				<i>W przypadku uznania, że dany składnik aktywów stanowi z ekonomicznego punktu widzenia własność podmiotu spoza sektora instytucji rządowych i samorządowych, płatności mogą być dokonywane w początkowym okresie obowiązywania umowy (np. płatności opisane jako płatności z tytułu udzielonych zezwoleń, podatków bądź usług) lub w sposób regularny podczas jej realizacji (czynsz, określone podatki, itd.)</i>	VI.3.1.5/15

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwolanie do podręcznika MGDD 10
8	Czy projekt jest projektem PPP?				Projekt jest projektem PPP z punktu widzenia statystyki, jeśli odpowiedź na pytania nr 1 oraz 2 oraz 3 oraz 5 brzmi „tak”. W takim przypadku prosimy wypełnić do końca pozostałą część Listy Sprawdzającej.	VI.4.1
9	Czy projekt jest projektem koncesyjnym?				Projekt jest projektem koncesyjnym z punktu widzenia statystyki, jeśli odpowiedź na pytania nr 1 oraz 2 oraz 4 brzmi „tak”. Pytania nr 6 i 7 nie mają decydującego znaczenia, ale wskazują, że projekt może mieć charakter koncesji. Prosimy kontynuować wypełnianie listy sprawdzającej w rozdziale III (Zaklasyfikowanie partnera do właściwego sektora statystycznego), a następnie w rozdziałach IX (Gwarancje i podobne mechanizmy), X (Przedterminowe rozwiązanie umowy) oraz XI (Wygaśnięcie umowy). Rozdziały IV–VIII należy pominąć, ponieważ dotyczą one wyłącznie projektów PPP.	VI.3.1.5
III. Zaklasyfikowanie partnera do właściwego sektora statystycznego Z punktu widzenia statystyki możliwe jest istnienie umowy PPP lub umowy koncesyjnej między instytucją rządową lub samorządową partnerem spoza sektora prywatnego (tzn. „przedsiębiorstwem publicznym” w rozumieniu ESA10). Aby jednak takie „partnerstwo publiczno-publiczne” mogło zostać ujęte poza bilansem sektora instytucji rządowych i samorządowych, musi ono spełniać określone warunki. Niniejszy rozdział dotyczy kwestii, które leżą u podstaw tego rodzaju analizy, to jest określenia sektora instytucjonalnego (z punktu widzenia statystyki), do którego zalicza się dany partner spoza sektora prywatnego.						
10	Czy partner jest podmiotem publicznym?				Partner jest podmiotem publicznym, jeśli zgodnie z zasadami systemu rachunków narodowych sektor instytucji rządowych i samorządowych lub jednostka publiczna określa jej ogólną politykę. A także, jeśli pełni funkcję instytucji rządowej lub samorządowej bądź jest kontrolowana przez inną jednostkę publiczną (patrz pytanie nr 16 dotyczące ustalania kontroli). Jeśli odpowiedź brzmi „nie”, to jednostka uczestnicząca w transakcji jest jednostką prywatną; prosimy wówczas przejść do pytania nr 33.	VI.4.3.1/23 VI.3.1.6/19
11	Czy partner (w tym przypadku przedsiębiorstwo publiczne) wykazuje się konkretnymi kompetencjami (doświadczeniem) w obszarze działalności objętym przez PPP/koncesję?				Jeśli odpowiedź brzmi „nie”, sugeruje to ujęcie projektu w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych. Pojęcie „kompetencje” oznacza w tym przypadku doświadczenie, nie zaś formalne prawo do prowadzenia określonego rodzaju działalności. Jeśli jednak przedsiębiorstwo publiczne angażuje się w PPP pomimo braku odpowiednich kompetencji, należy potwierdzić, czy decyzja taka została przez nie podjęta w sposób autonomiczny (patrz pytania nr 13 i 16).	VI.4.4.1/73

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwołanie do podręcznika MGDD 10
III.A. Przedsiębiorstwo publiczne						
Niniejszy podrozdział ma zastosowanie w przypadku, gdy partner jest przedsiębiorstwem publicznym będącym w całości lub niemal w całości własnością sektora instytucji rządowych i samorządowych.						
12	Czy realizacja umowy PPP/umowy koncesyjnej jest jednym z przejawów działalności gospodarczej przedsiębiorstwa publicznego?				Jeśli odpowiedź brzmi „nie”, to zmiana statystycznej klasyfikacji partnera na jednostkę sektora instytucji rządowych i samorządowych nie jest konieczna, o ile odpowiedź na pytania nr 17 oraz 18 oraz 19 brzmi „tak”. W przypadkach, w których umowa z sektorem instytucji rządowych i samorządowych jest wyłącznym źródłem przychodów spółki będącej w całości lub niemal w całości własnością tego sektora, <i>płatności ze strony państwa dokonywane w ramach umowy PPP stanowią przeważającą część przychodów partnera</i>. Płatności te należy przeanalizować w celu ustalenia, czy można je zaklasyfikować, jako sprzedaż (znaczenie pojęcia „sprzedaży” z punktu widzenia statystyki określono w części I podręcznika MGDD), <i>szczególnie jeśli sama umowa skutkuje znaczącą zmianą zakresu lub charakteru działalności partnera. Przedsiębiorstwo takie może zostać zaklasyfikowane jako jednostka sektora instytucji rządowych i samorządowych.</i> <i>W przypadku koncesji należy zwrócić szczególną uwagę na przypadki, w których sektor instytucji rządowych i samorządowych jest jedynym udziałowcem spółki zaangażowanej w realizację tylko jednej umowy koncesyjnej.</i>	VI.3.1.6/21 VI.4.3.1/25 VI.4.4.1/73 VI.4.4.1/74
13	Czy partner (w tym przypadku przedsiębiorstwo publiczne) ma prawo podejmowania decyzji dotyczących swojej podstawowej działalności?				<i>Aby można było uznać, że dana jednostka ma autonomię w zakresie podejmowania decyzji dotyczących swojej podstawowej działalności, musi ona:</i> <i>i) być uprawniona do nabywania towarów lub środków trwałych w swoim własnym imieniu, co oznacza, że będzie mogła przekazywać tytuły własności towarów lub środków trwałych w ramach transakcji z innymi jednostkami instytucjonalnymi; oraz</i> <i>ii) mieć możliwość podejmowania decyzji ekonomicznych i prowadzenia działalności gospodarczej, za które ponosi bezpośrednią odpowiedzialność prawną; oraz</i> <i>iii) mieć możliwość zaciągania zobowiązań finansowych we własnym imieniu, przyjmowania innych zobowiązań oraz zawierania umów.</i> <i>iv) mieć możliwość zebrania pełnego zestawu rachunków, składającego się z ewidencji księgowej obejmującej wszystkie transakcje danej jednostki zrealizowane w okresie rozrachunkowym, a także bilans aktywów i pasywów.</i> <i>Jeśli jednostka nie ma swobody podejmowania decyzji w ramach realizacji swojej podstawowej działalności, należy ją połączyć z jednostką, przez którą jest kontrolowana.</i>	I.2.2

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwołanie do podręcznika MGDD 10
14	Czy partner (w tym przypadku przedsiębiorstwo publiczne) prowadzi odrębną rachunkowość lub czy byłoby możliwe i zasadne z prawnego i gospodarczego punktu widzenia zebranie odrębnego zestawu rachunków, gdyby zaszła taka potrzeba?				<i>Jeśli jednostka nie prowadzi odrębnej rachunkowości (lub jeśli nie byłoby możliwe i zasadne zebranie pełnego zestawu rachunków, gdyby zaszła taka potrzeba), to jej rachunki częściowe należy połączyć z rachunkami jednostki instytucjonalnej. Jednostki, które nie mają odrębnej osobowości prawnej, ale posiadają odrębny zestaw rachunków, a podejmowane przez nie działania gospodarcze i finansowe odmienne od działań ich właścicieli należących do sektora instytucji rządowych i samorządowych, są zbliżone do działań prowadzonych przez spółki (tj. producenci rynkowi), są uznawane za mające autonomię podejmowania decyzji i zaliczane do sektora przedsiębiorstw jako spółki ulomne (ang. quasi-corporations), w związku z czym pozostają poza sektorem instytucji rządowych i samorządowych (kryteria klasyfikacji jednostek do sektora instytucji rządowych i samorządowych określono w części 1.2 podręcznika MGDD).</i>	1.2.2
15	Czy partner (w tym przypadku przedsiębiorstwo publiczne) jest jednostką instytucjonalną?				<i>ESA10 2.12 wyznacza zasady, zgodnie z którymi podmiot może zostać uznany za jednostkę instytucjonalną. Jednostka krajowa jest uznawana za jednostkę instytucjonalną, jeśli ma autonomię w zakresie podejmowania decyzji dotyczących swojej podstawowej funkcji oraz prowadzi odrębną rachunkowość (lub jeśli byłoby możliwe zebranie pełnego zestawu rachunków, gdyby zaszła taka potrzeba). Odpowiedź brzmi „tak”, a partner jest jednostką instytucjonalną z punktu widzenia statystyki, jeśli odpowiedź na pytania nr 13 i 14 brzmi „tak”. Jeśli odpowiedź na pytanie nr 13 lub 14 brzmi „nie”, partnera należy połączyć z jednostką, przez którą jest kontrolowany. Jeśli partnera kontroluje sektor instytucji rządowych i samorządowych (zob. pytanie 16), to projekt należy uwzględnić w bilansie tego sektora.</i>	1.2.2
16	Czy partner (w tym przypadku przedsiębiorstwo publiczne) jest kontrolowany przez sektor instytucji rządowych i samorządowych?				<i>Kontrolę definiuje się z punktu widzenia ESA10, jako możliwość decydowania o ogólnej polityce danej jednostki instytucjonalnej. Aby stwierdzić, że dana jednostka pozostaje pod kontrolą sektora instytucji rządowych i samorządowych, wystarczy udowodnić, że spełnione zostało dowolne ze wskazanych poniżej kryteriów: i) Prawo powoływania, odwoływania, zatwierdzania bądź stosowania prawa weta względem większości członków kierownictwa, członków zarządu itd.; ii) Prawo powoływania, odwoływania bądź stosowania prawa weta względem większości kandydatów na stanowiska w kluczowych komisjach bądź podkomisjach danej jednostki, odgrywających decydującą rolę w podejmowaniu kluczowych decyzji dotyczących ogólnej polityki tej jednostki; iii) Posiadanie większości udziałów z prawem głosu. Jeśli wskazane wyżej kryteria kontroli okażą się niewystarczające na potrzeby stwierdzenia, czy taka kontrola faktycznie ma miejsce, należy wziąć pod uwagę kryteria wskazane poniżej. Każdy przypadek należy rozpatrywać w sposób indywidualny. iv) Prawo powoływania, odwoływania bądź stosowania prawa weta względem kandydatów na kluczowych członków personelu; v) Prawa przysługujące na mocy uprzywilejowanych udziałów i opcji;</i>	1.2.3/12 1.2.3/13 1.2.3/14

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwołanie do podręcznika MGDD 10
					vi) Prawo sprawowania kontroli wynikające z zapisów umowy; vij) Prawo sprawowania kontroli wynikające z umów/zezwoleń na zaciągnięcie pożyczki; viii) Kontrola wynikająca z nadmiernie rozbudowanych przepisów; ix) Inne, wliczając w to zawarte w statucie danej jednostki zapisy, w przypadku, gdy zezwolenie ze strony sektora publicznego wymagane jest w celu podjęcia istotnych decyzji, takich jak dysponowanie osiągniętymi rezultatami, rozwój bądź przerwanie działalności, fuzje i przejęcia, rozwiązanie danej jednostki bądź wprowadzenie zmian w treści jej statutu. Jeśli odpowiedź na to pytanie brzmi „tak”, natomiast odpowiedź na pytanie 17, na pytanie 18 lub na pytanie 19 brzmi „nie”, wówczas projekt należy ująć w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych.	
17	Czy ceny sprzedaży stosowane przez partnera (w tym przypadku przedsiębiorstwo publiczne) są ekonomicznie uzasadnione?				Jeśli odpowiedź brzmi „nie”, partner (w tym przypadku przedsiębiorstwo publiczne) jest jednostką nierynkową. <i>Cenę uznaje się za ekonomicznie uzasadnioną, jeśli ma ona istotny wpływ na ilość produktów, jaką producenci są skłonni dostarczyć, a nabywcy są skłonni nabyć. Cena nie jest natomiast ekonomicznie uzasadniona, jeśli ma niewielki lub zerowy wpływ na ilość, jaką producent jest gotów dostarczyć, a jej przewidywany wpływ na wielkość popytu jest znikomy. Tym samym jest to cena, która nie ma istotnego wpływu na wielkość podaży lub popytu.</i>	1.2.4.1/26
18	Czy przychody (ceny) ze sprzedaży, pokrywają więcej niż 50% kosztów produkcji?				Jeśli odpowiedź brzmi „nie”, partner jest jednostką nierynkową. Przy rozróżnianiu jednostek rynkowych i nierynkowych z użyciem kryterium 50% stosuje się następujące definicje pojęć „sprzedaż” i „koszty produkcji”: i) „sprzedaż” (stanowiąca równowartość wielkości produkcji rynkowej powiększonej o wartość płatności z tytułu ewentualnej produkcji nierynkowej) nie obejmuje podatków nakładanych na produkty, natomiast obejmuje wszelkie płatności dokonywane przez instytucje rządowe i samorządowe bądź instytucje unijne oraz przyznawane dowolnemu producentowi prowadzącemu dany rodzaj działalności. Inne źródła przychodu, takie jak zyski z tytułu posiadania aktywów, dywidendy, dotacje inwestycyjne czy innego rodzaju transfery kapitałowe, nie mieszczą się w definicji sprzedaży; ii) „koszty produkcji” stanowią sumę zużycia pośredniego, wynagrodzeń pracowników, zużycia środków trwałych oraz innych podatków nakładanych na produkcję, a także naliczonych odsetek netto, przy czym na potrzeby tego kryterium od kosztów produkcji nie odlicza się innych dotacji do produkcji. Aby zapewnić konsekwentne stosowanie pojęć „sprzedaż” i „koszty produkcji” w połączeniu z kryterium 50%, do kosztów produkcji nie należy zaliczać żadnych kosztów kalkulacyjnych poniesionych w związku z inwestycjami w kapitał dokonywanymi na własnych rachunek. Kryterium 50% należy stosować w odniesieniu do okresu kilku lat (nawet jeśli jednostki stanowią część jednej grupy). Dopiero jeśli kryterium to sprawdza się przez kilka lat (tj. przez co najmniej trzy lata) lub, w	1.2.4.2/28b 1.2.4.3/30

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwolanie do podręcznika MGDD 10
					<i>niektórych przypadkach, pod warunkiem, że dana jednostka już wcześniej przeszła test pomyślnie, jeśli sprawdza się w roku bieżącym i można oczekiwać, że będzie się nadal sprawdzać w niedalekiej przyszłości, należy je stosować w sposób ścisły. Drobne wahania (bądź też wahania co do których uznaje się, że stanowią sytuację jednorazową i wyjątkową) wielkości sprzedaży z roku na rok nie wymuszają zmiany klasyfikacji jednostek instytucjonalnych; podobnie rzecz ma się w przypadku kosztów mających charakter wyjątkowy.</i>	
19	Czy partner (w tym przypadku przedsiębiorstwo publiczne) jest jednostką rynkową?				Odpowiedź na to pytanie brzmi „nie”, jeśli odpowiedź na pytanie nr 17 lub 18 brzmi „nie”. <i>Jeśli jednostka jest finansowana ze sprzedaży towarów lub usług po cenach ekonomicznie uzasadnionych, to jest on producentem rynkowym. Jednostki rynkowe zalicza się do sektora przedsiębiorstw (a tym samym pozostają one poza sektorem instytucji rządowych i samorządowych). Jednostki nierynkowe to jednostki, które dostarczają większość produktów lub usług innym podmiotom bezpłatnie lub po cenach, które nie są ekonomicznie uzasadnione.</i>	I.2.4/24
20	Czy sektor instytucji rządowych i samorządowych udziela partnerowi (w tym przypadku przedsiębiorstwu publicznemu) znacznego i powtarzającego się wsparcia?	w bilansie			Jeśli powtarzające się wsparcie ze strony sektora instytucji rządowych i samorządowych bądź czynniki ekonomiczne wpływają znacząco na poziom sprzedaży bądź kosztów partnera, może okazać się konieczne zaliczenie go do sektora instytucji rządowych i samorządowych. Określenie „znaczące” oznacza, że podmiot <i>nie spełnia już kryteriów pozwalających uznać go za podmiot prowadzący działalność rynkową</i> . W szczególności, w przypadku, gdy działania w ramach umowy PPP stanowią jedyne działania podejmowane przez partnera, konieczne będzie dokonanie szczegółowej analizy tego, czy partner otrzymuje wsparcie ze strony sektora instytucji rządowych i samorządowych. Jeśli odpowiedź na pytanie brzmi „tak”, to w wyniku zaklasyfikowania partnera do sektora instytucji rządowych i samorządowych, projekt zostanie ujęty w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych.	VI.4.3.1/28
21	Czy partner (w tym przypadku przedsiębiorstwo publiczne) jest, z punktu widzenia statystyki, klasyfikowany poza sektorem instytucji rządowych i samorządowych?		w bilansie		Odpowiedź brzmi „tak”, o ile partner (w tym przypadku przedsiębiorstwo publiczne) działa, jako jednostka rynkowa (zgodnie z kryterium pokrywania 50% kosztów, patrz pytanie nr 18), a otrzymywanie płatności ze strony sektora instytucji rządowych i samorządowych można uznać za sprzedaż. Jeśli odpowiedź brzmi „nie”, projekt należy ująć w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych.	VI.3.1.6/21 VI.4.3.1/25
22	Czy partner (w tym przypadku przedsiębiorstwo publiczne) jest klasyfikowany w sektorze instytucji rządowych i samorządowych?	w bilansie			Odpowiedź brzmi „tak”, jeśli odpowiedź na pytanie nr 16 brzmi „tak”, a odpowiedź na pytanie nr 17 lub 18 lub 19 brzmi „nie”. Sektor instytucji rządowych i samorządowych składa się z czterech podsektorów (instytucje rządowe na poziomie centralnym, instytucje rządowe i samorządowe na poziomie regionalnym, instytucje samorządowe na poziomie lokalnym oraz fundusze ubezpieczeń społecznych), chociaż nie wszystkie podsektory mają zastosowanie w każdym kraju.	I.1/3 VI.3.1.6/21

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwolanie do podręcznika MGDD 10
III.B. Spółka celowa						
Celem niniejszego podrozdziału jest rozpatrzenie kilku dodatkowych aspektów, które należy uwzględnić zgodnie z zasadami określonymi w podręczniku MGDD, jeśli partner będący stroną umowy PPP lub umowy koncesyjnej jest spółką celową (ang. SPE) utworzoną wspólnie z instytucją z sektora instytucji rządowych i samorządowych. Sytuacja taka może mieć miejsce w przypadku wytwarzania innowacyjnych i złożonych środków trwałych, które wymagają ścisłej współpracy z przedsiębiorstwami prywatnymi w kwestiach natury technicznej.						
23	Czy partner jest Spółką Celową?				Jeśli odpowiedź brzmi „nie”, proszę przejść do pytania nr 33. <i>Zazwyczaj tego rodzaju osoba prawna (tj. Spółka Celowa) zakładana jest na ograniczony okres czasu pokrywający się z czasem realizacji umowy PPP. Można zakładać, że spółka tego rodzaju powołana została wyłącznie w celu spełnienia określonych wymogów prawa bądź też na potrzeby zaciągania zobowiązań w związku z realizacją umowy w ramach PPP.</i>	I.6.1/2 VI.4.2.2/14 VI.4.4.1/75 VI.4.4.1/76
24	Czy strony będące podmiotami prywatnymi pełniące określone funkcje w ramach projektu (np. wykonywanie prac budowlanych, świadczenie usług) sprawują kontrolę nad Spółką Celową?				Jeśli odpowiedź na to pytanie brzmi „tak”, Spółka Celowa jest podmiotem spoza sektora instytucji rządowych i samorządowych.	VI.4.4.1/76
25	Czy Spółka Celowa została założona przez instytucję rządową i samorządową czy przez spółkę publiczną?				Jeśli odpowiedź na to pytanie brzmi „tak”, nie oznacza to automatycznie, że Spółka Celowa jest powiązana z sektorem instytucji rządowych i samorządowych, jako że <i>ESA10 2.18 wskazuje na przypadki, w których Spółki Celowe założone przez sektor instytucji rządowych i samorządowych mogą mimo to zostać uznane za nienależące do tego sektora. W takim przypadku muszą jednak istnieć solidne dowody na to, że utworzona przez sektor instytucji rządowych i samorządowych Spółka Celowa faktycznie działa w sposób „niezależny”, nie zaś w ramach restrykcyjnych przepisów ustanawianych przez władze państwowe.</i>	I.6.2/13 VI.4.4.1/77
26	Czy spółka celowa ma zdolność nabywania środków trwałych i zaciągania zobowiązań we własnym imieniu?					VI.4.4.1/77
27	Czy spółka celowa ma zdolność zawierania umów z jednostkami spoza sektora instytucji rządowych i samorządowych?					VI.4.4.1/77
28	Czy spółka celowa ma autonomię w zakresie podejmowania decyzji dotyczących rozporządzania i dysponowania swoimi aktywami i zobowiązaniami?				Jeśli odpowiedź na pytanie nr 26 lub 27 brzmi „nie”, to odpowiedź na to pytanie powinna brzmieć „nie”. <i>Na brak niezależności w zakresie prowadzonych działań wskazywać mogą, między innymi, czynniki następujące:</i> <i>i) spółka celowa nie ma prawa ani zdolności aktywnego rozporządzania swoimi aktywami w reakcji na warunki występujące na rynku (arbitraż), np. jeśli podmioty sektora rządowego i samorządowego mają prawo zatwierdzania wszelkich istotnych decyzji w tej materii; lub</i> <i>ii) istnieje umowa podpisana przez instytucję rządową lub samorządową, która w pełni określa zakres działania spółki celowej.</i>	I.6.2/13

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwolanie do podręcznika MGDD 10
29	Czy spółka celowa może zostać uznana za niezależną jednostkę instytucjonalną z punktu widzenia rachunków narodowych?		w bilansie		Jeśli odpowiedź na pytanie nr 28 brzmi „nie”, to spółka celowa nie może zostać uznana za niezależną jednostkę instytucjonalną. W takim przypadku może ona zostać uznana za jednostkę „pomocniczą” sektora instytucji rządowych i samorządowych bądź za jednostkę działającą w imieniu tego sektora, w związku z czym <i>bardziej odpowiednie może okazać się stwierdzenie, że opłaty uiszczane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych nie stanowią przychodów ze sprzedaży dla „rzeczywistego partnera”, a jedynie są transferem w ramach tego sektora.</i>	I.6.3/41 VI.4.4.1/77
30	Czy płatności dokonywane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych na rzecz spółki celowej mają charakter rynkowy?		w bilansie		<i>Płatności o charakterze rynkowym to płatności o charakterze zbliżonym do płatności między innymi jednostkami rynkowymi, czyli dokonywane po cenach ekonomicznie uzasadnionych. Bardziej szczegółowy opis znajduje się w wierszach nr 17, 18 i 19.</i>	VI.4.4.1/74
31	Czy Spółka Celowa ponosi wyłącznie ryzyka charakterystyczne dla partnera w ramach PPP bądź umowy koncesyjnej?				<i>Przykładami może być ryzyko polityczne lub związane z bezpieczeństwem.</i> Jeśli odpowiedź na pytania nr 32 i 33 brzmi „tak”, to zaklasyfikowanie spółki celowej, jako jednostki sektora instytucji rządowych i samorządowych nie jest wymagane, nawet jeśli spółka taka jest w 100% własnością powyższego sektora.	VI.4.4.1/74
32	Czy spółka celowa, z punktu widzenia statystyki, może zostać zaklasyfikowana do sektora przedsiębiorstw innych niż finansowe?		w bilansie		Nie, jeśli odpowiedź na pytanie nr 29 lub 30 brzmi „nie”, wówczas odpowiedź na to pytanie również powinna być negatywna. W takim wypadku partnera należy zaliczyć do sektora statystycznego obejmującego „ogół instytucji rządowych i samorządowych”, co wskazywało będzie, niezależnie od przypadku, że projekt powinien zostać ujęty w bilansie dla sektora instytucji rządowych i samorządowych. Odpowiedź brzmi „tak”, o ile spółka działa jako jednostka rynkowa (zgodnie z kryterium pokrycia 50% kosztów), a otrzymywane płatności ze strony sektora instytucji rządowych i samorządowych można uznać za sprzedaż.	VI.4.4.1/77

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwołanie do podręcznika MGDD 10
IV. Analiza ryzyk — wprowadzenie Zgodnie z zasadami Eurostatu, przeniesienie ryzyka powinno mieć miejsce wyłącznie w sytuacji, w której wystąpienie danego czynnika ryzyka niesie za sobą dostateczne konsekwencje finansowe dla partnera. Oznacza to, że wskazane wyżej konsekwencje finansowe dla partnera muszą narażać go nie tylko na spadek marży operacyjnej, lecz także na poważne straty w kapitale własnym. Należy zauważyć, że jeśli partner przenosi ryzyko na osoby trzecie (np. kredytodawców, ubezpieczycieli czy poręczycieli), analiza statystyczna dokonywana jest w sposób uwzględniający ryzyko ponoszone wspólnie przez partnera i osobę trzecią.						Eurostat Treatment of Public-Private Partnerships, EPEC 2010 (str. 17).
33	Czy jednostka zamawiająca sporządziła analizę ryzyka dla danego projektu?		w bilansie		<i>W ramach porozumień partnerskich między sektorem instytucji rządowych i samorządowych a jego partnerem obserwowany jest zazwyczaj podział ryzyka. Analiza rodzajów ryzyka ponoszonego przez strony umowy jest kluczowym elementem klasyfikacji statystycznej środków trwałych objętych umową, której celem jest zapewnienie prawidłowego ujęcia wpływu tego rodzaju partnerstwa na deficyt i dług sektora instytucji rządowych i samorządowych. Za normalne zjawisko można jednak uznać przyjmowanie przez sektor instytucji rządowych i samorządowych pewnych rodzajów ryzyka (dotyczących na przykład działania siły wyższej lub działań podejmowanych przez jednostki administracji publicznej, które powodują zmianę uprzednio uzgodnionych warunków prowadzenia działalności).</i> Biorąc pod uwagę kluczowe znaczenie analizy ryzyka z punktu widzenia klasyfikacji statystycznej PPP, oceny powinna dokonywać jednostka zamawiająca. Należy przy tym pamiętać, że jeśli analiza ryzyka nie została sporządzona, projekt PPP nie może zostać poddany ocenie zgodnie z zasadami Eurostatu. W przypadku braku takiej analizy, projekt jest ujmowany w bilansie sektora rządowego i samorządowego. <i>Mimo iż co do zasady Eurostat przeprowadza weryfikacje w oparciu o kryteria zawarte w podręczniku MGDD, opierając się na zasadzie „ryzyka i korzyści”, zastosowanie innych systemów rachunkowości (takich jak IFRS czy IPSAS, opierających się na kryterium kontroli) może przynieść odmienne rezultaty w zakresie klasyfikacji środków trwałych.</i> Użytkownik powinien mieć na uwadze fakt, że choć w ESA10 uwzględniono pewne elementy kryterium kontroli na potrzeby oceny statystycznej własności ekonomicznej środków trwałych w ramach PPP, to Eurostat nie rozwinął tej kwestii w treści podręcznika MGDD. Zgodnie z ESA10, zastosowanie podejścia opartego na kryterium kontroli na potrzeby analizy statystycznej PPP powinno mieć miejsce w przypadku struktur o dużym stopniu skomplikowania oraz w przypadku, gdy ocena ryzyka i korzyści nie przynosi jednoznacznych rozstrzygnięć. Należałoby w takim przypadku ustalić, który podmiot wywiera decydujący wpływ na charakter środka trwałego oraz w jaki sposób ustalane są warunki świadczenia usług realizowanych w oparciu o dany środek trwały, w szczególności w drodze analizy aspektów następujących: <i>(i) zakres, w jakim sektor instytucji rządowych i samorządowych określa kształt, jakość, rozmiar oraz kwestię utrzymania środków trwałych,</i> <i>(ii) zakres, w jakim sektor instytucji rządowych i samorządowych jest w stanie decydować o tym, jakie usługi będą świadczone, na rzecz jakich podmiotów będą one realizowane oraz jakie będą ceny świadczonych usług.</i>	VI.4.2.1/11: przypis nr. 159 VI.4.3.2/30 VI.4.3.2/44: przypis nr. 166 ESA10 20.285

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwołanie do podręcznika MGDD 10
34	Czy analiza podziału ryzyka została przeprowadzona z uwzględnieniem potencjalnego wpływu wystąpienia danego czynnika ryzyka na zyski partnera (zmniejszenie dochodów i/lub wzrost kosztów) i/lub prawdopodobieństwa jego wystąpienia (nawet, jeśli zostało ono oszacowane orientacyjnie), a oceny i oszacowania dokonano zgodnie z przyjętymi metodologiami modelowania ryzyka (np. „prawdopodobieństwo niewypłacalności”, „strata w wyniku niewypłacalności”)?		w bilansie		<i>Nie należy dopuszczać do sytuacji, w której partner prywatny ponosi wyłącznie ryzyko wiążące się potencjalnie z poważnymi szkodami, ale charakteryzujące się bardzo niewielkim prawdopodobieństwem wystąpienia.</i>	VI.4.4.2/78
35	Czy w ramach projektu stosowane są jednocześnie finansowanie i gwarancje ze strony instytucji rządowych i samorządowych?				<i>W przypadku umów PPP może się zdarzyć, że sektor instytucji rządowych i samorządowych pokrywa wprawdzie tylko niewielką część całkowitych kosztów inwestycyjnych, następnie jednak udziela gwarancji względem pozostałej kwoty finansowania projektu (bądź to bezpośrednio w stosunku do zaciągniętych przez partnera pożyczek, bądź też pośrednio, np. poprzez gwarantowane opłaty za dostępność). W tym przypadku, łączny wpływ wszystkich form wsparcia ze strony instytucji rządowych i samorządowych pokrywać będzie większość kosztów inwestycyjnych, co każe uznać, że sektor instytucji rządowych i samorządowych bierze na siebie większość czynników ryzyka (patrz też np. pytania 38, 73 i 76). Dodatkowo, w sytuacji, gdy dany projekt PPP jest w przeważającej mierze finansowany z kapitału własnego, konieczne jest dokonanie specjalnej analizy, aby ocenić wpływ zawartych w umowie postanowień dotyczących udziału w kapitale na podział ryzyka pomiędzy sektor instytucji rządowych i samorządowych a partnera.</i>	VI.4.3.6/67
36	Czy przychody partnera osiągane na podstawie umowy powiązane są zarówno z dostępnością, jak i z zakresem wykorzystania środków trwałych?				<i>W ramach niektórych umów występować mogą regularne (jednolite) płatności związane z dostępnością środków trwałych oraz inne regularne (jednolite) płatności związane z faktycznym wykorzystaniem środków trwałych (popyt), przy czym obie kategorie opłat da się jednoznacznie zidentyfikować. Może to stwarzać wrażenie, że partner ponosi ryzyka na różnych obszarach. Jeśli wartość dwóch wskazanych wyżej rodzajów opłat nie przekracza 60% całkowitej wartości jednolitych płatności dokonywanych przez sektor instytucji rządowych i samorządowych, ryzyko dostępności i ryzyko popytu należy oceniać odrębnie. Jeśli wydawać się będzie, że jeden z rodzajów płatności ma charakter dominujący i że stanowi ponad 60% kwoty całkowitej, wówczas analiza powinna skupić się przede wszystkim na czynniku ryzyka odpowiadającym danemu rodzajowi płatności. Niezależnie od sytuacji, analiza ryzyka ponoszonego przez każdą ze stron musi prowadzić do oceny tego, która ze stron ponosi większą część ryzyka w każdej z kategorii, na warunkach wskazanych powyżej. Należy mieć na uwadze fakt, że w sytuacji, gdy w ramach danej umowy występują zarówno płatności powiązane z dostępnością, jak i powiązane z popytem, w efekcie czego instytucje rządowe bądź samorządowe otrzymują przychód z opłat za przejazd, partner zaś wynagradzany jest w drodze opłat za dostępność, z punktu widzenia Eurostatu taka umowa nie jest uznawana ani za umowę PPP, ani za umowę koncesyjną. Przy</i>	VI.4.3.2/38 VI.4.3.2/39

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwolanie do podręcznika MGDD 10
					podejmowaniu decyzji co do statystycznej klasyfikacji środków trwałych należy wziąć pod uwagę łączną wielkość obu przepływów finansowych: jeśli wartość przychodów sektora instytucji rządowych i samorządowych z tytułu opłat za przejazd przekracza 50% wartości opłat za dostępność otrzymywanych przez partnera, to projekt ujmowany jest w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych.	

V. Ryzyko budowy							
<i>„Ryzyko budowy” obejmuje zdarzenia związane z trudnościami występującymi podczas budowy oraz ze stanem środka/środków trwałych w momencie rozpoczęcia świadczenia usług. W praktyce dotyczy ono zdarzeń takich jak opóźnienia w dostawach, nieprzestrzeganie wyznaczonych standardów, wystąpienie znaczących dodatkowych kosztów, kwestie prawne i dotyczące środowiska naturalnego, braki natury technicznej oraz niekorzystne czynniki zewnętrzne (wliczając w to ryzyko związane z ochroną środowiska), na skutek których pojawia się obowiązek wypłacenia odszkodowania na rzecz osób trzecich.</i> Należy zauważyć, że z punktu widzenia Eurostatu ryzyko finansowania uznawane jest za mające związek z ryzykiem budowy. Jeśli sektor instytucji rządowych i samorządowych ponosi większą część ryzyka związanego z finansowaniem (poprzez kredyty czy pożyczki, kapitał własny lub udzielając gwarancji bezpośrednich lub pośrednich), to środki trwałe związane z projektem PPP należy wykazać w bilansie tego sektora. Nie obejmuje to jednak zobowiązań sektora instytucji rządowych i samorządowych dotyczących refinansowania projektu PPP po ukończeniu realizacji inwestycji. W takim przypadku Eurostat zaleca, aby każda sytuacja analizowana była w sposób indywidualny, uwzględniając ustalenia dotyczące podziału kosztów bądź przychodów z refinansowania, biorąc pod uwagę szerszy kontekst sytuacji na rynkach finansowych. <i>Ryzyka budowy nie należy mylić z kwestią odpowiedniości „ukształtowania” środków trwałych, jako że w tej kwestii zakres inicjatywy partnera może być bardzo ograniczony. Najważniejszą kwestią jest tutaj fakt, że partner nie wyraziłby w normalnych warunkach zgody na poniesienie ryzyka budowy, gdyby wymagania sektora instytucji rządowych i samorządowych były nietypowe i powodowały zmianę wskaźnika rentowności środka trwałego. Ponadto partner prywatny nie powinien ponosić odpowiedzialności w przypadku podjęcia przez państwo takich działań, jak zmiana specyfikacji w trakcie budowy bądź zmiana niektórych wymagań dotyczących standardów.</i>							Eurostat Treatment of Public-Private Partnerships, EPEC 2010 (str. 9 i 18). VI.4.3.2/33 VI.4.4.2/81
37	Czy sektor instytucji rządowych i samorządowych bierze udział w finansowaniu inwestycji?				<i>Partner prywatny często nie jest w stanie zaciągać kredytów o takiej samej stopie oprocentowania, jak sektor instytucji rządowych i samorządowych, co powoduje wzrost kosztów projektu. W związku z powyższym sektor instytucji rządowych i samorządowych może zaoferować określony poziom finansowania projektu PPP, aby zwiększyć zainteresowanie tym projektem ze strony podmiotów prywatnych, obniżyć łączne koszty finansowania i/lub po prostu zagwarantować rentowność przedsięwzięcia.</i> Taka forma pomocy państwa różni się od potencjalnego zasilenia kapitałowego danej struktury (w formie objęcia udziałów/akcji, itp.), do którego mają zastosowanie zasady określone w rozdziale III.2 podręcznika MGDD.	VI.4.3.5/57 VI.4.3.5/58	

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwolanie do podręcznika MGDD 10
38	Czy sektor instytucji rządowych i samorządowych zapewnia finansowane większości łącznych kosztów inwestycji?	w bilansie			Jeśli odpowiedź na to pytanie brzmi „tak”, to należy przyjąć, że większość ryzyka ponosi sektor instytucji rządowych i samorządowych. Ta sama zasada ma zastosowanie również wtedy, gdy sektor instytucji rządowych i samorządowych dokonuje płatności z góry na poczet przyszłych usług. Finansowanie ze strony instytucji rządowych i samorządowych może przyjmować wiele postaci, np. grantów inwestycyjnych, kredytów itd. Termin „koszty inwestycyjne” oznacza koszty wytworzenia (budowy) lub przebudowy środka trwałego, o którym mowa w umowie PPP, a także obejmuje koszty finansowania (koszty kapitału, tj. odsetki). Należy zauważyć, że zasada ta ma zastosowanie wyłącznie do finansowania przez krajowe instytucje rządowe i samorządowe, w związku z czym nie obejmuje ona finansowania przez instytucje międzynarodowe wynikającego z umów międzyrządowych (np. finansowania z funduszy UE przekazywanego jednostkom spoza sektora instytucji rządowych i samorządowych. Natomiast w przypadku, gdy Unia Europejska pokrywa bezpośrednie wydatki instytucji rządowych i samorządowych, przepis ten nie ma zastosowania, jako że w tym przypadku chodzi jedynie o sposób pokrycia wydatków instytucji rządowych i samorządowych w ramach umowy PPP.	VI.4.3.5/59: przypis 168 VI.4.3.6/68
39	Czy sektor instytucji rządowych i samorządowych jest zobowiązany rozpocząć dokonywanie regularnych płatności na rzecz partnera bez względu na rzeczywisty stan przekazywanych środków trwałych?	w bilansie			Jeśli odpowiedź brzmi „tak”, to sektor instytucji rządowych i samorządowych ponosi większą część ryzyka związanego z budową, a tym samym występuje de facto w roli ostatecznego właściciela środków trwałych od momentu rozpoczęcia projektu.	VI.4.4.2/79
40	Czy sektor instytucji rządowych i samorządowych dokonuje płatności mających na celu systematyczne pokrywanie wszelkich dodatkowych kosztów budowy, bez względu na ich uzasadnienie?	w bilansie			Jeśli odpowiedź brzmi „tak” wskazuje to jednoznacznie, że ryzyko związane z budową pozostaje po stronie sektora instytucji rządowych i samorządowych. Zob. też uwagi do pytania nr. 44.	VI.4.4.2/79
41	Czy sektor instytucji rządowych i samorządowych zobowiązany jest do dokonywania płatności w konsekwencji zdarzeń wynikających ze złego zarządzania na etapie budowy ze strony partnera?	w bilansie			Jeśli odpowiedź brzmi „tak” wskazuje to jednoznacznie, że ryzyko związane z budową pozostaje po stronie sektora instytucji rządowych i samorządowych.	VI.4.4.2/79
42	Czy sektor instytucji rządowych i samorządowych ponosi ryzyko wystąpienia nieprzewidzianych zdarzeń zewnętrznych?				Jeśli odpowiedź brzmi „tak”, nie wskazuje to wcale jednoznacznie, że ryzyko związane z budową pozostaje po stronie sektora instytucji rządowych i samorządowych. Od partnera nie oczekuje się, że będzie ponosił ryzyko związane z wydarzeniami o charakterze zewnętrznym/mającymi charakter siły wyższej w przypadku, gdy firmy ubezpieczeniowe zazwyczaj nie zapewniają ochrony przed tego rodzaju zdarzeniami. Ta sama zasada ma zastosowanie do zdarzeń, których wystąpienia nie dało się w rozsądnym zakresie przewidzieć przed rozpoczęciem prac (np. ryzyka środowiskowe czy archeologiczne). Ryzyka tego nie należy mylić z kwestią odpowiedniości „ukształtowania” środków trwałych, jako że w tej kwestii zakres inicjatywy partnera może być bardzo ograniczony. Najważniejszą kwestią jest tutaj fakt, że partner nie wyraziłby w normalnych warunkach zgody na poniesienie ryzyka budowy, gdyby wymagania sektora instytucji rządowych i	VI.4.4.2/81

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwwołanie do podręcznika MGDD 10
					<i>samorządowych były nietypowe i powodowały zmianę wskaźnika rentowności środka trwałego.</i>	
43	Czy projekt obejmuje istniejący środek trwały będący własnością sektora instytucji rządowych i samorządowych?				<i>Ryzyko budowy ma zastosowanie wyłącznie do nowych wydatków inwestycyjnych, za które odpowiedzialność ponosi partner, niezależnie od stanu, w jakim znajdował się istniejący środek trwały będący własnością sektora instytucji rządowych i samorządowych w momencie włączenia go do projektu. Wydatki partnera z tytułu renowacji, przebudowy modernizacji, rozbudowy itd. muszą stanowić większą część (ponad 50%) wartości środka trwałego po ukończeniu prac.</i>	VI.4.2.2/16 VI.4.4.2/81
44	Czy partner ponosi koszty związane z nieterminowym przekazaniem środka trwałego?		w bilansie		<i>Jeśli odpowiedź brzmi „nie”, należy ująć projekt w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych. Partner nie może jednak ponosić odpowiedzialności z tytułu nadmiernych kosztów i opóźnień mogących prowadzić do występowania czynników ryzyka o charakterze prawnym, jeżeli stanowią one skutek nieodpowiednich regulacji bądź przepisów ustawowych wprowadzonych przez instytucje rządowe i samorządowe.</i>	VI.4.1/5 VI.4.3.2/33 VI.4.4.2/81
45	Czy partner ponosi na etapie budowy koszty związane z nieprzestrzeganiem określonych standardów?		w bilansie		<i>Jeśli odpowiedź brzmi „nie”, należy ująć projekt w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych.</i>	VI.4.3.2/33
46	Czy partner ponosi na etapie budowy ryzyko znacznych kosztów dodatkowych (z wyjątkiem wzrostu kosztów będącego konsekwencją działań bądź decyzji instytucji rządowych i samorządowych)?		w bilansie		<i>Jeśli odpowiedź brzmi „nie”, należy ująć projekt w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych. Należy wskazać, że partner nie powinien ponosić odpowiedzialności w przypadku podjęcia przez państwo takich działań, jak zmiana specyfikacji w trakcie budowy bądź zmiana niektórych wymagań dotyczących standardów.</i>	VI.4.3.2/33 VI.4.4.2/81
47	Czy partner ponosi na etapie budowy koszty związane z brakami technicznymi?		w bilansie		<i>Jeśli odpowiedź brzmi „nie”, należy ująć projekt w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych.</i>	VI.4.3.2/33
48	Czy partner ponosi na etapie budowy koszty związane z odszkodowaniami dla osób trzecich należnymi w przypadku wystąpienia niekorzystnych skutków zewnętrznych (w tym problemów związanych z ochroną środowiska)?				<i>Ewentualne zapisy umowy dotyczące problemów związanych z ochroną środowiska, które mogą wystąpić na etapie budowy, należy uwzględnić w analizie, ale potraktować jako kryteria uzupełniające.</i>	VI.4.3.2/33

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwolanie do podręcznika MGDD 10
49	Czy sektor instytucji rządowych i samorządowych ponosi ryzyko związane z budową?	w bilansie			<i>„Ryzyko budowy” obejmuje zdarzenia związane z trudnościami występującymi podczas budowy oraz ze stanem środków/środków trwałych w momencie rozpoczęcia świadczenia usług. Wielkość poszczególnych elementów ryzyka można oszacować na podstawie kwoty, jaką każdy z partnerów byłby zobowiązany zapłacić w przypadku wystąpienia określonego braku, przy czym ewentualność tę należy uwzględnić zgodnie z rachunkiem prawdopodobieństwa. Ryzyko to może być dość znaczne, jeśli środki trwałe wymagają szeroko zakrojonych prac badawczych i rozwojowych lub innowacji technicznych, natomiast w przypadku obiektów konwencjonalnych ryzyko może być bardziej ograniczone.</i> Sektor instytucji rządowych i samorządowych ponosi ryzyko budowy, jeśli odpowiedź na pytanie nr 38 lub 39 lub 40 lub 41 brzmi „tak”; lub odpowiedź na pytanie 44 lub 45 lub 46 lub 47 brzmi „nie”. Pytania nr 37, 42, 43 i 48 dotyczą dodatkowych elementów, które należy wziąć pod uwagę w ramach analizy ryzyka. Jednocześnie trzeba zaznaczyć, że przewaga odpowiedzi „tak” lub „nie” nie daje ostatecznej odpowiedzi.	VI.4.1/5 VI.4.3.2/33 VI.4.4.2/78 VI.4.4.2/80

VI. Ryzyko dostępności						Eurostat Treatment of Public-Private Partnerships, EPEC 2010 (str. 9). VI.4.4.2/82
Ryzyko związane z dostępnością dotyczy przypadków, w których podczas trwania fazy operacyjnej projektu, partner zobowiązany jest świadczyć usługi w ilości wskazanej w treści zawartej umowy, zgodnie ze standardami jakości określonymi w umowie PPP. Istotą programu opartego na dostępności jest to, że partner otrzymuje zapłatę od instytucji rządowych i samorządowych tylko wówczas, gdy dane środki trwałe i/lub usługi w ramach projektu pozostają „dostępne” (tj. w zgodzie ze standardami wskazanymi w umowie). W momencie, gdy (i) umowa PPP nie stanowi, że w przypadku nienależytego wykonywania zobowiązań na partnera nakładane będą znaczące kary z tego tytułu bądź też (ii) gdy kary tego rodzaju nie są stosowane w sposób systematyczny, uznaje się, że sektor instytucji rządowych i samorządowych ponosi większą część ryzyka związanego z dostępnością.						
50	Czy w umowie zapisano wskaźniki dotyczące wydajności?				Jeśli odpowiedź brzmi „tak”, to ryzyko związane z dostępnością powinno być kluczowym elementem analizy podziału ryzyka. Dotyczy to na przykład dostępnej liczby łóżek szpitalnych, klas szkolnych, miejsc w zakładach karnych, otwartych pasów ruchu na autostradach, itd. Jeśli odpowiedź brzmi „nie”, może to wskazywać, że ryzyko związane z dostępnością ponosi sektor instytucji rządowych i samorządowych.	VI.4.4.2/82
51	Czy sektor instytucji rządowych i samorządowych dokonuje płatności zależnie od rzeczywistego poziomu dostępności środków trwałych zapewnianego przez partnera w danym okresie?				Jeśli odpowiedź brzmi „nie”, to ryzyko związane z dostępnością ponosi sektor instytucji rządowych i samorządowych.	VI.4.4.2/82

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwolanie do podręcznika MGDD 10
52	Czy sektor instytucji rządowych i samorządowych jest uprawniony do znacznego zmniejszenia płatności okresowych w przypadku niedotrzymania przez partnera zobowiązań dotyczących świadczonych usług (tj. niespełnienia określonych kryteriów wykonania)?				Jeśli odpowiedź brzmi „nie”, to ryzyko związane z dostępnością ponosi sektor instytucji rządowych i samorządowych. <i>Dotyczy to głównie przypadków, w których partner nie spełnia wymaganych standardów jakościowych z powodu niewykonania zobowiązań. Może to znaleźć odzwierciedlenie w braku dostępności usługi, niskim poziomie rzeczywistego popytu bądź niskim poziomie zadowolenia ze strony bezpośrednich odbiorców. W niektórych przypadkach partner może powołać się na wystąpienie „przyczyny zewnętrznej”, takiej jak poważna zmiana w zakresie polityki czy działanie „siły wyższej”, jednakże wyjątki takie powinny być akceptowane jedynie pod bardzo restrykcyjnymi warunkami wyraźnie określonymi w umowie. Zob. także uwagi do pytania 55 (znaczenie terminu „znaczący”).</i>	VI.4.3.2/43 VI.4.4.2/82
53	Czy partner ponosi koszty związane z niewłaściwym zarządzaniem (tj. nienależytym wykonywaniem zobowiązań)?				Jeśli odpowiedź brzmi „nie”, to ryzyko związane z dostępnością ponosi sektor instytucji rządowych i samorządowych. <i>Partner powinien ponosić odpowiedzialność za niewłaściwe zarządzanie (nienależyte wykonywanie zobowiązań) powodujące spadek ilości świadczonych usług poniżej poziomu określonego w umowie bądź niespełnienie przez usługi standardów jakościowych określonych w umowie.</i>	VI.4.1/5 VI.4.3.2/34
54	Czy kary z tytułu nieprzestrzegania standardów jakościowych lub nienależytego wykonywania zobowiązań są w sposób jednoznaczny wskazane w umowie i nie podlegają negocjacom?				Jeśli odpowiedź brzmi „nie”, to ryzyko związane z dostępnością ponosi sektor instytucji rządowych i samorządowych.	VI.4.3.2/43 VI.4.4.2/83
55	Czy mechanizmy stosowania kar mają znaczny wpływ na przychody lub zyski partnera?				<i>Kary muszą być stosowane automatycznie i mieć istotny wpływ na przychody/zyski partnera, co oznacza, że nie mogą być one czysto symboliczne. Muszą one w sposób znaczący wpływać na marżę operacyjną jednostki, w niektórych przypadkach mogą zaś nawet ją przekroczyć, co oznaczało będzie, że partner musiał się będzie liczyć ze znaczącymi sankcjami finansowymi w przypadku nienależytego wykonywania zobowiązań. Kary mogą również przyjmować formę automatycznej renegocjacji umowy, a w skrajnych przypadkach — nawet wypowiedzenia umowy zawartej z pierwotnym partnerem. Dowodem na występowanie niedostatecznych kar jest zmniejszanie płatności dokonywanych przez sektor instytucji rządowych i samorządowych w stopniu znacznie mniejszym niż proporcjonalny do wartości niewykonanych usług. Sytuacja taka byłaby sprzeczna z podstawowymi założeniami dotyczącymi istotnego przeniesienia ryzyka na partnera.</i>	VI.4.3.2/43 VI.4.4.2/83 VI.4.4.2/84
56	Czy w umowie określono maksymalną kwotę lub wartość procentową kar obowiązujących w przypadku nienależytego wykonywania zobowiązań?				Jeśli odpowiedź brzmi „tak”, może to wskazywać, że ryzyko nie zostało w istotnym stopniu przeniesione na partnera.	VI.4.4.2/84

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwolanie do podręcznika MGDD 10
57	Czy przewidziano obniżenie płatności dokonywanych na rzecz partnera do zera w przypadku braku dostępności środka trwałego przez dłuższy czas?				Jeśli odpowiedź brzmi „tak”, może to wskazywać, że ryzyko nie zostało w istotnym stopniu przeniesione na partnera. Należy zwrócić uwagę, iż w ramach niektórych projektów przewidziane są gwarancje ze strony sektora instytucji rządowych i samorządowych, pokrywające dokonywane przez partnera na rzecz kredytodawców płatności z tytułu obsługi zadłużenia. W tego rodzaju przypadkach gwarancje te należy analizować zgodnie z zasadami wskazanymi w treści sekcji IX niniejszej Listy Sprawdzającej, pomimo tego, że dokonywane na rzecz partnera opłaty za dostępność mogą spaść do poziomu wynoszącego zero.	VI.4.3.2/43 VI.4.4.2/84
58	Czy partner prywatny jest uprawniony do zatrzymania całości lub większości zysków uzyskanych jako wynik dobrego wykonywania zobowiązań?				Jeśli partner ponosi ryzyko związane z dostępnością, to powinien być obciążony za niewykonywanie zobowiązań, ale jednocześnie powinien mieć prawo do <i>zatrzymania przyszłego zysku</i> osiągniętego na skutek wykonania postanowień umowy w sposób lepszy, niż pierwotnie oczekiwano (np. <i>wyższa produktywność, niższe koszty produkcji, mniejsze wymagania finansowe itd.</i>).	VI.4.3.2/43
59	Czy sektor instytucji rządowych i samorządowych ponosi ryzyko dostępności?				Sektor instytucji rządowych i samorządowych ponosi ryzyko związane z dostępnością, jeśli odpowiedź na pytanie nr 51 lub 52 lub 53 lub 54 lub 55 lub 57 brzmi „nie”; lub nr 56 brzmi „tak.	VI.4.1/5

VII. Ryzyko popytu						Eurostat Treatment of Public-Private Partnerships, EPEC 2010 (str .9). VI.4.1/5 VI.4.3.2/35 VI.4.4.2/85 VI.4.4.2/87
W ramach niektórych umów PPP przewidziane są płatności dokonywane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych w zależności od faktycznego stopnia wykorzystania środka trwałego przez bezpośrednich odbiorców (np. ukryty system opłat za użytkowanie autostrad). W omawianym kontekście ryzyko popytu obejmuje fluktuacje w zakresie popytu na usługi ze strony bezpośrednich odbiorców, pod warunkiem, że mają one związek z czynnikami natury ekonomicznej (np. cyklem gospodarczym). Fluktuacje w zakresie popytu ze strony bezpośrednich odbiorców będące konsekwencją nienależytego wykonywania zobowiązań przez partnera nie są objęte analizą statystyczną ryzyka popytu. Zgodnie z regułami Eurostatu uznaje się, że sektor instytucji rządowych i samorządowych ponosi ryzyko związane z popytem w sytuacji, gdy jest on zobowiązany do zapewnienia określonego poziomu płatności na rzecz partnera niezależnie od faktycznego popytu ze strony bezpośrednich odbiorców (pod warunkiem, że partner realizuje ciążące na nim zobowiązania co do jakości usług), co oznacza, że wahania popytu nie są istotne z punktu widzenia zysków partnera. Taka sytuacja ma miejsce na przykład wtedy, gdy sektor instytucji rządowych i samorządowych udziela gwarancji w zakresie minimalnego poziomu przychodów bądź minimalnego popytu.						
60	Czy płatności dokonywane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych są głównie powiązane z rzeczywistym wykorzystaniem środków trwałych?				Jeśli odpowiedź brzmi „tak”, to ryzyko związane z popytem powinno być jednym z podstawowych elementów analizy podziału ryzyk. Jeśli odpowiedź brzmi „nie”, to należy przyjąć, że ryzyko popytu ponosi sektor instytucji rządowych i samorządowych.	VI.4.3.2/37
61	Czy sektor instytucji rządowych i samorządowych jest zobowiązany do zapewnienia określonego poziomu płatności na rzecz partnera niezależnie od faktycznego popytu ze strony bezpośrednich odbiorców (co oznacza, że wahania popytu nie są istotne z punktu widzenia zysków partnera)?				Jeśli odpowiedź brzmi „tak”, to należy przyjąć, że ryzyko ponosi sektor instytucji rządowych i samorządowych.	VI.4.4.2/85
62	Czy partner prywatny ponosi koszty związane ze zmiennością popytu (tj. rzeczywistego wykorzystania przez użytkowników), bez względu na przyczynę?					VI.4.1/5 VI.4.3.2/35

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwwołanie do podręcznika MGDD 10
63	Czy partner ponosi koszty wynikające z takich czynników, jak cykl gospodarczy, nowe tendencje na rynku, zmiany upodobań docelowych odbiorców czy starzenie się określonych technologii?				Aspekty te mają kluczowe znaczenie dla analizy ryzyka popytu, jako że stanowią one odzwierciedlenie zwykłego „ryzyka ekonomicznego” ponoszonego przez podmioty prywatne w gospodarce rynkowej.	VI.4.3.2/35 VI.4.4.2/85
64	Czy partner może przeciwdziałać nieprzewidzianemu spadkowi przychodów poprzez podjęcie, na własną odpowiedzialność/z własnej inicjatywy różnego rodzaju działań, takich jak wzmoczenie aktywności promocyjnej czy dywersyfikacja?				Jeśli odpowiedź brzmi „tak” oznacza to, że partner prowadzi działalność na zasadach komercyjnych.	VI.4.4.2/85
65	Czy zapisy umowy pozwalają partnerowi na wykorzystywanie środków trwałych do celów innych niż uzgodnione z sektorem instytucji rządowych i samorządowych?				Sytuacja taka (<i>oczywiście w pewnych granicach</i>) jest często wskazówką, że w praktyce partner ponosi ryzyko związane z popytem w odniesieniu do rodzajów aktywności, do których postanowienia umowy nie mają zastosowania.	VI.4.4.2/85
66	Czy umowa zezwala na brak korekty regularnych płatności, a nawet wypłatę rekompensaty na rzecz partnera w przypadku, gdy sektor instytucji rządowych i samorządowych podejmie działania mające wpływ na popyt?				Należy zauważyć, że w przypadku, gdy zmiana popytu wynika z <i>oczywistych działań sektora instytucji rządowych i samorządowych, takich jak decyzje organów administracji publicznej (nie tylko jednostek uczestniczących bezpośrednio w realizacji umowy), które stanowią istotną zmianę polityki, albo też z faktu rozwijania na zlecenie sektora instytucji rządowych i samorządowych infrastruktury stanowiącej bezpośrednią konkurencję dla projektu</i> , zakłada się, że postanowienia, na mocy których wskazana wyżej zmiana popytu następuje, nie mają wpływu na ryzyko popytu.	VI.4.4.2/87
67	Czy umowa zawiera listę wyjątkowych/zewnętrznych wydarzeń mogących wpływać znacząco na poziom popytu?				Sektor instytucji rządowych i samorządowych może ponosić tego rodzaju ryzyka o charakterze zewnętrznym/wyjątkowym bez konieczności ujmowania projektu w bilansie tego sektora. Muszą one jednak spełnić <i>bardzo restrykcyjne wymagania (wymienione w precyzyjnym wykazie, wyłączając wszelkiego rodzaju ryzyka makroekonomiczne ponoszone w normalnej sytuacji przez podmioty gospodarcze), ponadto zaś uwzględnione mogą zostać jedynie te ryzyka, dla których na rynku nie są dostępne oferty ochrony ubezpieczeniowej po rozsądnej cenie bądź też dla których ochrona taka jest ograniczona do stałej kwoty, która mogłaby okazać się nieproporcjonalna w stosunku do potencjalnych faktycznych kosztów wyrządzonych szkód.</i>	VI.4.4.2/88
68	Czy sektor instytucji rządowych i samorządowych ponosi ryzyko popytu?				Sektor instytucji rządowych i samorządowych ponosi ryzyko związane z popytem, jeśli odpowiedź na pytanie nr 60 brzmi „nie” bądź, jeśli odpowiedź na pytanie nr 61 brzmi „tak”. Pytania nr 62–77 dotyczą dodatkowych elementów, które należy wziąć pod uwagę w ramach analizy tego ryzyka.	VI.4.1/5

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwolanie do podręcznika MGDD 10
VIII. Pytania końcowe dotyczące analizy ryzyk						
Celem niniejszego rozdziału jest podsumowanie najistotniejszych pytań z rozdziałów IV–VII. Rozdział ten zawiera również dodatkowe wytyczne, które można zastosować, jeśli pytania z rozdziałów IV–VII nie przyniosły ostatecznej odpowiedzi.						
69	Czy partner ponosi ryzyko budowy oraz jednocześnie ryzyko dostępności i ryzyko popytu?				<i>W ramach niektórych umów występować mogą regularne (jednolite) płatności związane z dostępnością środków trwałych oraz inne regularne (jednolite) płatności związane z faktycznym wykorzystaniem środków trwałych (popyt), przy czym obie kategorie opłat da się jednoznacznie zidentyfikować. Może to stwarzać wrażenie, że partner ponosi ryzyka na różnych obszarach. W przypadku, gdy wartość żadnego z oddzielnych rodzajów płatności nie przekracza 60% całkowitej wartości jednolitych płatności dokonywanych przez sektor instytucji rządowych i samorządowych, ryzyko dostępności i ryzyko popytu należy oceniać odrębnie.</i> Udzielenie na niniejsze pytanie odpowiedzi twierdzącej nie oznacza, że projekt można pominąć w bilansie dla sektora instytucji rządowych i samorządowych. Konieczne jest zastosowanie dodatkowych kryteriów pozwalających określić, jaki jest ogólny transfer ryzyka, takich jak treść postanowień umownych dotyczących gwarancji, przedterminowego rozwiązania umowy oraz zakończenia jej obowiązywania (patrz rozdziały IX, X i XI).	VI.4.3.2/38
70	Czy partner ponosi ryzyko związane z budową oraz co najmniej jedno z ryzyk: dostępności albo popytu?		w bilansie		Jeśli odpowiedź brzmi „tak”, to środki trwałe mogą zostać ujęte w bilansie partnera spoza sektora instytucji rządowych i samorządowych wyłącznie pod warunkiem, że nie są stosowane inne mechanizmy powodujące przeniesienie tego rodzaju ryzyka z powrotem na sektor instytucji rządowych i samorządowych, takie jak gwarancje (patrz rozdział IX), finansowanie udzielane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych czy też bardzo korzystne zapisy dotyczące przedterminowego rozwiązania umowy (patrz rozdział X). Jeśli sektor instytucji rządowych i samorządowych przejmuje ryzyko za pośrednictwem innego mechanizmu (patrz rozdział IX) lub jeśli odpowiedź brzmi „nie”, to środki trwałe należy ująć w bilansie tego sektora. <i>W przypadku, gdy sektor instytucji rządowych i samorządowych ponosi ryzyko budowy bądź też gdy partner prywatny ponosi wyłącznie ryzyko budowy, nie ponosząc przy tym innego rodzaju ryzyka, środki trwałe ujmowane są w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych.</i> W wątpliwych przypadkach właściwym rozwiązaniem jest rozpatrzenie innych kryteriów, takich jak sposób postępowania ze środkiem trwałym w momencie wygaśnięcia umowy PPP (patrz rozdział XI).	VI.4.1/6 VI.4.3.2/41 VI.4.3.2/42 VI.4.1/7 VI.4.1/8 VI.4.2.1/9

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwolanie do podręcznika MGDD 10
71	Czy sektor instytucji rządowych i samorządowych uzyskuje przychody ze źródła trwałego, na przykład w formie opłat za przejazd?				Jeśli wartość opłat za przejazd otrzymywanych przez sektor instytucji rządowych i samorządowych (otrzymywanych bezpośrednio bądź też przekazywanych przez partnera) przekracza 50% płatności dokonywanych przez państwo na rzecz partnera w ramach umowy (tj. ponoszonych przez państwo kosztów usługi), to środek trwały powinien zostać ujęty w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych. Z punktu widzenia Eurostatu umowy takie nie są uznawane za PPP, w związku z czym zasada oceny ryzyka opisana w pytaniu nr 70 nie ma zastosowania. Więcej informacji na ten temat zawiera przygotowane przez EPEC studium przypadku dotyczące autostrad w Portugalii (dostępne pod adresem: http://www.eib.org/epec/resources/estat-portugal.pdf).	VI.4.3.2/29 VI.4.3.2/38 VI.4.3.2/39 VI.4.3.4/55

IX. Gwarancje i podobne mechanizmy						Eurostat Treatment of Public-Private Partnerships, EPEC 2010 (str. 19).
Z punktu widzenia Eurostatu gwarancje pokrywające ponad 50% kosztów inwestycyjnych danego projektu PPP wpływają na podział większości rodzajów ryzyk związanych z projektem między strony, bez względu na to jakie jest prawdopodobieństwo faktycznego skorzystania z gwarancji w okresie obowiązywania umowy. W takich przypadkach projekt powinien zostać ujęty w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych. Zdaniem Eurostatu, przy klasyfikowaniu środków trwałych w ramach PPP konieczne jest przeanalizowanie jednostkowych i łącznych skutków udzielanych gwarancji w celu stwierdzenia, czy pokrywają one więcej niż 50% kosztów inwestycyjnych projektu. W tym kontekście za istotne uważa się między innymi gwarancje częściowej lub całkowitej spłaty kredytu, gwarancje dotyczące minimalnych przychodów oraz gwarancje dotyczące minimalnego popytu udzielane partnerowi. Dodatkowe informacje na temat gwarancji (również z punktu widzenia statystyki) można znaleźć w dokumencie EPEC zatytułowanym „State Guarantees in PPPs, A Guide to Better Evaluation, Design, Implementation and Management”, który został opublikowany w kwietniu 2011 r. (zob. http://www.eib.org/epec/resources/epec-state-guarantees-in-ppps-public.pdf).						
72	Czy sektor instytucji rządowych i samorządowych zapewnia takie mechanizmy, jak gwarancje (bezpośrednie, np. gwarancje spłaty kredytu, lub pośrednie, np. stałe elementy płatności za dostępność) bądź finansowanie większości kosztów inwestycyjnych (dotacje na inwestycje, kredyty itd.)?				Gwarancje lub finansowanie większości kosztów inwestycyjnych to mechanizmy, za pośrednictwem, których sektor instytucji rządowych i samorządowych <i>ponownie przejmują większość związanych z projektem ryzyk, które miałyby wpływ na to, w czym bilansie zostałby wykazany środek trwały.</i> <i>Gwarancje mają wpływ na podział ryzyk między strony. Zakres gwarancji, także w sytuacji, gdy obejmuje ona nie tylko konkretny instrument dłużny związany z projektem, może mieć wpływ na sposób wykazywania środków trwałych PPP. Może to skutkować (ponownym) przejściem przez sektor instytucji rządowych i samorządowych niektórych rodzajów ryzyk analizowanych powyżej. Oprócz całkowicie ewidentnych przypadków, jakie stanowią udzielone w sposób wyraźny gwarancje spłaty zadłużenia, do gwarancji, które należy wziąć pod uwagę podczas analizy podziału ryzyk pomiędzy sektor instytucji rządowych i samorządowych a partnera, zaliczają się między innymi gwarancje udzielone kredytodawcom lub partnerowi w różnych formach, takich jak ubezpieczenia lub instrumenty pochodne, a także wszelkie inne uzgodnienia mające podobne skutki.</i> <i>W tych przypadkach, w których sektor instytucji rządowych i samorządowych finansuje jedynie część PPP, a przy tym udziela gwarancji w odniesieniu do całości lub części kapitału własnego i/lub zadłużenia partnera, działania takie należy postrzegać z perspektywy analizy ryzyk w sposób łączny.</i>	VI.3.2/23 VI.3.2/24 VI.4.3.2/44 VI.4.3.6/62 VI.4.3.6/63 VI.4.3.6/66 VI.4.4.2/90

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwolanie do podręcznika MGDD 10
73	Czy sektor instytucji rządowych i samorządowych udziela gwarancji, która pokrywa w całości pożyczki zaciągane przez partnera w związku z projektem?				Jeśli odpowiedź na to pytanie brzmi „tak”, analiza powinna skupić się na tym, czy gwarancja pokrywa większość kosztów inwestycyjnych projektu (patrz pytanie 76). W przypadku, gdy zadłużenie, co do którego sektor instytucji rządowych i samorządowych udziela pełnej gwarancji, stanowi mniej niż 50% kosztów inwestycyjnych, projekt nie będzie w sposób automatyczny uwzględniany w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych.	VI.3.2/23 VI.4.3.6/60 VI.4.3.6/61
74	Czy istnieją ustalenia prawne, zgodnie z którymi całość lub część obsługi zadłużenia przechodzi na sektor instytucji rządowych i samorządowych?				<i>Istnienie przepisów prawa skutkujących przeniesieniem na sektor instytucji rządowych i samorządowych całości bądź części obsługi zadłużenia może spowodować zaklasyfikowanie długu partnera jako długu sektora instytucji rządowych i samorządowych.</i>	VI.4.3.6/61
75	Czy udzielone przez sektor instytucji rządowych i samorządowych gwarancje obejmują także kwoty inne niż kwota zadłużenia związanego z projektem?				<i>Zakres gwarancji, wliczając w to przypadki, w których gwarancja dotyczy nie tylko instrumentów dłużnych związanych z projektem (np. w sytuacji, gdy sektor instytucji rządowych i samorządowych udziela gwarancji spółce prowadzącej - obok uczestnictwa w projekcie PPP - różne formy działalności, w odniesieniu do całości zadłużenia wyemitowanego przez daną jednostkę) może mieć wpływ na to, jak ujmowane będą środki trwałe w ramach PPP. Może to skutkować (ponownym) przejęciem przez sektor instytucji rządowych i samorządowych niektórych rodzajów ryzyka analizowanych powyżej (rozdziały V, VI i VII).</i>	VI.4.3.6/63
76	Czy gwarancja udzielana przez sektor instytucji rządowych i samorządowych pokrywa większość kosztów inwestycyjnych projektu PPP (bądź długu zaciągniętego przez partnera w związku z projektem) w chwili rozpoczęcia projektu lub na etapie budowy?	w bilansie			Jeśli odpowiedź brzmi „tak”, to projekt jest wykazywany w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych. Użytkownik powinien mieć również na uwadze fakt, że analizując gwarancje udzielone przez sektor instytucji rządowych i samorządowych w ramach umów PPP obejmujące większość kosztów inwestycyjnych projektu, prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia rodzącego obowiązek wypłaty gwarantowanej kwoty nie jest brane pod uwagę na potrzeby analizy statystycznej.	VI.3.2/23 VI.4.3.6/64 VI.4.3.6/65
77	Czy sektor instytucji rządowych i samorządowych gwarantuje partnerowi określony zwrot z inwestycji w każdych okolicznościach?	w bilansie			<i>Sektor instytucji rządowych i samorządowych może na przykład zapewnić określony zwrot z kapitału, niezależnie, od jakości działań partnera lub rzeczywistego popytu ze strony docelowych użytkowników. Jeśli odpowiedź brzmi „tak”, to projekt jest wykazywany w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych. Należy zwrócić uwagę, iż Eurostat preferuje stosowanie wyczerpującego wykazu zdarzeń losowych uznawanych za stanowiące efekt działania „siły wyższej” i skutkujących tym samym wyłączeniem odpowiedzialności partnera za pogorszenie jego sytuacji finansowej - w odróżnieniu od formuły „otwartej”, która mogłaby prowadzić do sporów interpretacyjnych i rzucić sytuację, w której ryzyko zostałoby de facto przeniesione w stopniu niewystarczającym. Niezależnie od sytuacji, wykaz ten nie powinien obejmować ryzyka ekonomicznego powiązanego z cyklem koniunkturalnym, z którym producenci muszą liczyć się w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Mimo to jednak, w przypadku wystąpienia wyjątkowych i dramatycznych warunków ekonomicznych, tymczasowe i ograniczone wsparcie ze strony sektora instytucji rządowych i samorządowych nie musi koniecznie prowadzić do reklasyfikacji środków trwałych w ramach projektu.</i>	VI.3.2/25 VI.4.3.6/64 VI.4.3.6/65

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwolanie do podręcznika MGDD 10
X. Przedterminowe rozwiązanie umowy						
Celem niniejszego rozdziału jest omówienie zasad Eurostatu mających zastosowanie w przypadku przedterminowego rozwiązania umowy. Dodatkowe informacje na temat przedterminowego rozwiązania umowy można znaleźć w dokumentach EPEC zatytułowanych: (i) „The Guide to Guidance, How to Prepare, Procure and Deliver PPP Projects (rozdział 4.1.6), który został opublikowany w lipcu 2011 r. (dostępny pod adresem http://www.eib.org/epec/resources/guide-to-guidance-en.pdf) oraz (ii) „Termination and Force Majeure Provisions in PPP Contracts - Review of current European practice and guidance”, opublikowany w marcu 2013 roku (dostępny pod adresem http://www.eib.org/epec/resources/Termination_Report_public_version.pdf)						
78	Czy umowa przewiduje przekazanie środków trwałych sektorowi instytucji rządowych i samorządowych w przypadku przedterminowego rozwiązania umowy?				<i>Umowy PPP zawierają klauzule dotyczące ich rozwiązania w przypadku, gdy sektor instytucji rządowych i samorządowych lub partner nie będą w stanie wykonywać postanowień umowy lub będą uporczywie uchylać się od wypełniania przyjętych zobowiązań. Ponadto państwo może skorzystać z przysługującego mu suwerennego, mającego charakter wyjątkowy prawa.</i>	
79	Czy postanowienia dotyczące rozwiązania umowy zakładają, że sektor instytucji rządowych i samorządowych zobowiązany będzie wziąć na siebie część bądź całość zadłużenia partnera?				<i>Zapisy dotyczące rozwiązania umowy często nakładają na sektor instytucji rządowych i samorządowych wymóg nabycia środka trwałego oraz przejęcia całości lub części zadłużenia związanego z PPP, a także przewidują zapłacenie odszkodowania na rzecz partnera. Pod uwagę należy wziąć także ewentualne koszty utrzymania. Wynika to z faktu, że środek trwały będący przedmiotem PPP jest często „specyficznym środkiem trwałym” o ograniczonej wartości odsprzedaży na rynku z punktu widzenia partnera, a ponadto sektor instytucji rządowych i samorządowych chce zazwyczaj zachować zasadniczą kontrolę nad warunkami, na jakich świadczone są usługi bazujące na danym środku trwałym. Co do zasady, wszelkiego rodzaju odszkodowanie w kontekście przedterminowego rozwiązania umowy musi uwzględniać wszelkie przypadki nienależytego wykonywania zobowiązań przez partnera, w związku z czym musi różnić się od odszkodowania wynikającego z przedterminowego rozwiązania umowy z inicjatywy sektora instytucji rządowych i samorządowych.</i>	VI.3.2/24 VI.4.3.4/51 VI.4.3.4/52
80	Czy w przypadku rozwiązania umowy ze względu na naruszenie postanowień umowy przez partnera w fazie budowy, umowa przewiduje wypłatę przez sektor instytucji rządowych i samorządowych odszkodowania w oparciu o koszty inwestycyjne, bez uwzględnienia kar nakładanych na partnera za wszelkie ewentualne negatywne konsekwencje naruszenia przez niego ciężących na nim zobowiązań (np. opóźnienia prac bądź przekroczenia budżetu)?	w bilansie			<i>W przypadku, gdy rozwiązanie umowy stanowi konsekwencję naruszenia przez partnera warunków umowy w fazie budowy, umowa zazwyczaj przewidywała będzie wyłącznie zwrot kosztów przez sektor instytucji rządowych i samorządowych w oparciu o koszty inwestycyjne (bądź operacyjne). Dodatkowo, w przypadku nienależności na partnera kar z tytułu wszelkich ewentualnych negatywnych konsekwencji naruszenia przez partnera postanowień umowy (opóźnienia prac, przekroczenie budżetu), uważa się, że ryzyko budowy ponosi sektor instytucji rządowych i samorządowych.</i> Jeśli odpowiedź brzmi „tak”, to projekt jest wykazywany w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych.	VI.3.2/25 VI.4.3.4/52

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwwołanie do podręcznika MGDD 10
81	Czy w przypadku rozwiązania umowy z winy partnera w fazie operacyjnej umowa nakłada na sektor instytucji rządowych i samorządowych obowiązek wypłaty odszkodowania ustalonego inaczej niż w oparciu o wartość rynkową środka trwałego oszacowaną w momencie rozwiązania umowy?	w bilansie			<i>Umowa powinna wskazywać w sposób wyraźny, że ewentualne odszkodowanie płatne na rzecz partnera w momencie przejścia środka trwałego przez sektor instytucji rządowych i samorządowych nie powinno przekraczać aktualnej wartości rynkowej środka trwałego (uwzględniając prawdopodobny koszt doprowadzenia środka trwałego do odpowiedniego stanu), w oparciu o wiarygodną wycenę dokonaną przez niezależnych ekspertów. W przypadku, gdy warunki te nie zostaną spełnione (np. odszkodowanie oparte będzie o aktualną wartość przyszłych przepływów finansowych przewidzianych w umowie bądź też określone kwoty nie będą odzwierciedlały aktualnej wartości środka trwałego), wówczas przeniesienie ryzyka dostępności bądź ryzyka popytu na partnera uznawać się będzie za niewystarczające. Jeśli odpowiedź brzmi „tak”, to projekt jest wykazywany w bilansie sektora instytucji rządowych i samorządowych.</i>	VI.4.3.4/52
XI. Wygaśnięcie umowy						
<i>Analiza postanowień dotyczących lub przekazania własności środków trwałych będących przedmiotem PPP z chwilą wygaśnięcia umowy nie stanowi samodzielnego kryterium umożliwiającego wiążące zaklasyfikowanie projektu, niemniej jednak może posłużyć za kryterium uzupełniające przy określaniu ogólnego stopnia przeniesienia ryzyka. Jest tak w szczególności, gdy analiza ryzyka nie przynosi jednoznacznych rozstrzygnięć (na przykład, jeśli rozkład ryzyk pomiędzy partnerami ma, wedle szacunków, charakter równomierny bądź też jeśli opiera się na wątpliwych założeniach). W niektórych przypadkach tego rodzaju analiza może dostarczyć istotnej wiedzy na temat czynników ryzyka, na jakie narażeni będą partnerzy w ramach umowy, jako że klauzule tego rodzaju (odnoszące się do ostatecznej własności środka trwałego) mogą okazać się pomocne w trakcie oceny tego, czy partner prywatny nadal ponosi ryzyko w stopniu znaczącym.</i>						VI.3.2/25 VI.4.3.3/45
82	Czy z chwilą wygaśnięcia umowy środki trwałe pozostają własnością partnera?				<i>Jeśli z chwilą zakończenia projektu środki trwałe pozostają własnością partnera prywatnego, bez względu na ich wartość ekonomiczną w tym momencie (choćby okres ich ekonomicznej użyteczności jest często dość długi, zwłaszcza w przypadku infrastruktury, której wartość spadła jedynie w niewielkim stopniu), to wykazanie środka trwałego w bilansie partnera znajduje dodatkowe uzasadnienie.</i>	VI.4.3.3/46
83	Czy sektor instytucji rządowych i samorządowych ma możliwość (nie obowiązek) nabycia środka trwałego z chwilą wygaśnięcia umowy lub w innym momencie zgodnie z aktualną wartością rynkową oszacowaną w danym momencie?				<i>Jeśli odpowiedź brzmi „tak”, to partner prywatny ponosi ryzyko związane dalszym popytem na dany środek trwały oraz jego stanem fizycznym przez okres obowiązywania umowy. Jest to kolejny argument przemawiający za ujęciem środków trwałych w bilansie partnera w okresie obowiązywania umowy.</i>	VI.4.3.3/47

Nr	Pytanie	TAK	NIE	Uwagi użytkownika	Uwagi EPEC i wyciąg z podręcznika MGDD (<i>pisane kursywą</i>)	Odwołanie do podręcznika MGDD 10
84	Czy w umowie przewidziano przeniesienie środka trwałego będącego przedmiotem PPP na sektor instytucji rządowych i samorządowych z chwilą wygaśnięcia umowy?				Jeśli analiza ryzyka omówiona w rozdziałach IV–VIII w odniesieniu do projektów PPP nie przynosi jednoznacznych rozstrzygnięć, postanowienia umowy dotyczące własności środka trwałego po zakończeniu obowiązywania umowy należy wziąć pod uwagę jako <i>kryterium uzupełniające przy określaniu ogólnego stopnia przeniesienia ryzyka</i>. Rozdział środków trwałych po zakończeniu obowiązywania umowy nie stanowi sam w sobie kryterium wystarczającego, aby ustalić, czy dana umowa PPP powinna zostać ujęta w bilansie dla sektora instytucji rządowych i samorządowych, czy też nie. W omawianym kontekście, analiza ta musi uwzględniać elementy następujące: <i>i) ustalona z góry cena przyjmuje wartość równą pozostałej części początkowego kosztu kapitału, bez uwzględniania oczekiwanej wartości rynkowej środka trwałego w momencie zakończenia okresu obowiązywania umowy;</i> <i>ii) sektor instytucji rządowych i samorządowych zobowiązał się do nabycia środków trwałych w ramach PPP po ustalonej z góry cenie, która jest ewidentnie wyższa od oczekiwanej wartości rynkowej środka trwałego w momencie zakończenia okresu obowiązywania umowy;</i> <i>iii) ustalona z góry cena jest niższa niż spodziewana wartość rynkowa w momencie przeniesienia własności (lub nawet równa zero), ale sektor instytucji rządowych i samorządowych zapłacił już za nabycie środków trwałych w okresie obowiązywania umowy, dokonując regularnych płatności, których łączna kwota jest bardzo zbliżona do pełnej wartości rynkowej środków trwałych; lub</i> <i>iv) w przypadku, gdy umowa nie nakłada obowiązku przeprowadzenia starannej kontroli stanu środków trwałych przez niezależny organ (klauzule rendez-vous) na kilka lat przed ostatecznym rozwiązaniem umowy, co oznacza, że sektor instytucji rządowych i samorządowych ma prawo żądać w razie konieczności dodatkowych nakładów i/lub obniżenia ustalonej z góry ceny.</i>	Eurostat Treatment of Public-Private Partnerships, EPEC 2010 (str. 17) VI.4.3.3/45 VI.4.3.3/48 VI.4.3.3/49